

Romaniw Thusi

Pawlo Yesu Kerison woeyayzi mabayg

¹ In ngay Pawlo Yesu Kerison zagethaw mabayg. Ngoena thuradhin a adhapa thamadhin nungu Woeyayzi Mabayg, yakamaypa Awgadhaw ya. ² Nubi kapu yangu wakay nuydh kulkub ya wadhadhin mabaygoepa. Kay paypa kulay sethabi yangukudul minar palimoeydhin peropethaw gethan, nungu zagethaw mabaygaw gethan, Maygi Thusinu muynu.

³ In nubi mina ngurpan mabaygoepa ngulaygoepa kedha, 'Ngath bangal wayane Ngaw Kazi.' Wa, Awgadh kedha mulaydhin. Gamu igililnga nanga nuy Dhawithan Kazi, ⁴ a mari igililnga nanga nuy Awgadhaw Kazi, mina Maygi Mabayg; nuy (gamul kalmel) kaday tharaydhin moeramoengu. Nuy mina yakamaydhin kedha, nuy Kuykulnga, nuy Yesu Keriso Awgadhaw Kazi. Wa, koey bibirilnga yakamoedhin.

⁵ Awgadh, nuydh ngayapa kapu zageth madhin, aposolaw zageth; a nubi mina za ngapa Yesu Kerisoniya. Nuydh ngayapa kupay madhin kedha, mabaygoepa ngulayg poelaypa thurimoeyn mura azaz goegathaw mabaygal ngapa Awgadhaw yoepa koerngaypa, thana-mulpa kapu akasiw igililmaypa ngulaygoepa gasamaypa kuyk thanamun mina yoepathaman

ngaya nanga. ⁶ Ngitha lak kedha Yesu Kerison thurayzi mabaygal. ⁷ In nubi poelayzinga ngithamulpa mura Romaniw mabaygoepa, ngitha ngaya nanga Awgadhaw mamal mabaygal, a nuydh nungu gamu ubin thurimoeyn ngitha, nungu kapu akasiw mabaygoepa. Ngithamulpa kasa poeyban woenab a pawdh Awgadh Thathingu a matha kedha Yesu Kerisolvingu, ngalpan Kuykulnga.

Pawlon koey ubi Romanu mangaypa

⁸ Ngay mina koey eso Awgadhoepa, a matha kedha Yesu Kerisolpa, nuydh senabi ya manin. Ngay kedha zoenguz ika thoeyaypa kedha, mura po gubaw gizu mabaygal ngulayg asimoeyn ngithamun kapu akasin midh nanga. ⁹ Ngitha mina koey ngulaygal kedha, ngay Awgadhoepa zagethan merngu mura ngaw ngoenakapoengu, ngay maw sirngu, a yadu palgarngu kapu yangu wakay nungu kaziw igililmayngu, a ngay ngithamulpa mina yadu umepa nubiya parunu kedha, ngath ngitha mura thonara ngoenanu mamayirngu ngaw thoeythu poegaynu. ¹⁰ Ngaw thoeythu pagay kedha, nungu bangal nanga ubi mina Awgadhan kay bangal zapul balbayg tidamoeyne ngayapa ngithamuniya mangaypa. ¹¹ Ngaw koey ubi ngath ngitha imiz, a manin ngithamulpa wara woenab Awgadhoengu, lak ngitha magaw paliz nungu senabi zagethoepa oengaypa. ¹² Lak bangal ngalpa mura kidhakhidhan ibupuydhan gasampu mura ngalpan mariw igililinga.

13 Tukuypal, ngithamulngu bangal yakanu-rayg, thonar koeygarsar ngaw mina koey ubi ngay mangiz ngithamuniya, kasa kay kedha ngay nanga ngapa mizin nanga ngaybiya wara za paruya thayiz. Ngaw ubilnga kedha, Awgadhan bangal ngaw yabugud balbayg tidane senabi thonara a ngath kay bangal ngithamun goegath-oengu mabaygal garwoeydhamoeyne nubepa, ngath kulay midh nanga wara goegathoengu mabaygal gasamoeydhin Awgadhoepa.

Pawlon zageth kedha, nuydh ngaru Awgadhaw ya yadu poelgaypa mura mabaygoepa

14 Ngay ngaru Awgadhaw zagethaw mabayg, Awgadhaw yoepa yadu poelgaypa mura mabaygoepa; Goerikaw mabaygoepa a matha kedha wara mabaygoepa. Ngay ngulayg mabaygoepa mepa, a matha kedha ngay koerawayg mabaygoepa mepa. 15 Ngaw kedha zoenguz koey ubi ngithamulpa ngurpaypa, mura Romaw mabaygal, a Awgadhaw Kaziw mina yangukudupa yadu poelgaypa. 16 Nubi mina yangu wakay ngayapa azirginga, akaginga; ina Awgadhaw yangukudu balbayginga mabaygal gudaz puydhiz, mabaygan ngadh mina yoepathaman mina yoepa. Mura mabaygal, mamu Isoereylaw mabaygal gasamadhin kalanu azaz mabaygal. 17 Minguz kedha, in nubi kayn yangu wakay a mina igililnga na kedha kuniya; Awgadhan ngulayg buth pathan mabaygal ngaya nanga nuyn mina yoepathamaypa, nuydh bangal thana kaludhamoeypu. Nan kulkub yadu palgadhin thusingu muyngu kedha, 'Nga nanga mina

yoepathaman Awgadh, wa sena nungu mina pawa a matha kedha nubepa poeyban mina igililnga.'

Awgadh ubigasin wati pawa mabaygal

¹⁸ Awgadhaw thabukir kakal yakaman darpangu. Nuy ubigasin wati pawa mabaygal ngaya nanga nubiya kal thayan. Thana mina za mogo pugan thanamun wati pawan, a wara mabaygan imayinga Awgadhaw yabugud.

¹⁹ Kasa moegina zageth thanamulpa tidaypa kedha, Awgadhaw pawa midh nanga, nuydh thanamulpa kakal aymoedhin. ²⁰ Nubi gugu ubidh thoyayzimay aymay thonarngu ngapa, Awgadh ngaru danaw buyan gasamayginga nungu kuthagi kuykugi a maygi bibir mura kakal imadhin. Mabaygan nungu matha zageth yawaypu mura nungu aymayzimayl itha apal. Wara zaginga ina thanamun kasa kawrag kedha, ²¹ thana Awgadhoengu ngulaygal kasa kay kedha thana thawmayginga Awgadh, eso poeybayginga nubepa. Mura thanamun buwayl thoyay kalanu kasa zaginga, a thana kasa gurguy memayipu, ngoedhe maygumal nge. Kalanu thana yan tidaypu buya miza.

²²⁻²³ Thana kedha, 'Ngoey koey ngulaygal.' Kasa kedha Awgadhaw woenab a poerapar thana pasipa tidaypu, a thana thoyethu pagemipu kulaw Awgadhoepa, a puy Awgadhoepa, mabaygaw gethaw aymayzimayl, ngoedhe mabayg, lawnga uruy, lawnga boethal uruy, lawnga amayl uruy. Thana buwayl

thayamidhin ingaru Awgadhoengu thawpay thonaraw zapa. Thana rimarimal aymoeydhin.

²⁴ Awgadhan kedha zoenguz thana kasa wanaydhin mura wati ubilmaypa, a kurusipa thanamun wati igililnga koeyma koesimaydhin.

²⁵ Awgadhaw mina za thana pasinu wanadhin ngoelkay zapa, thanamun mab thana buwayl thayamidhin Awgadhoengu ngadh nanga mura zapul aymoeydhin. Thana thoeythu pagadhin matha nungu aymayzi uruypa. Mina Awgadhd thana kasa wanaydhin. Matha ngoedhagidh kedha, mabaygal kasa nuyn thawmayparu, ngaru a ngaru. ²⁶ Awgadhan kedha zoenguz thana guythuyamidhin thanamun wati ubilmaypa. Thanamun wati pawa koeyza, a thanamun yoepkazil lak kedha alaypa lak ubin mayginga. Yoepkaz wara yoepkazipa ubi kadaypa miyaydhin. ²⁷ A garkazil lak kedha, thanamun wati ubi koeyza, lak ipipa ubin mayginga; garkaz wara garkazipa ubi kadaypa miyaydhin. Kuyk thanamun wati pawa thanamun modhab gasampu gamunu muynu gegeyadh.

²⁸ Wa! Thana kedha ngoedhal pawalgal ngaru Awgadhaw mina yoepa ngoenanu mayginga. Nuydh kedha zoenguz thana kasa wanaydhin thanamun wati ubipa aymaypa, a thanamun maboepa. ²⁹ Kalanu thanamun mina koey wati pawa kedha; thana koey kunubur asilgal, koey wati pawalgal, koey daniya bal pudhaylgal, mabayg mathamaylgal. Thana koey sirisiril mabaygal, ngoelkay mabaygal koey kaliya thoreraylgal. ³⁰ Thana koey mabayg thayamoeylgal. Thana Awgadhoepa mina wati igalgal,

koey modhabiya kuniya yadaygal, koey gamu dhuba yoeruygal, thana ngaru wati yabugud lumaypa apu thathipa koerngaygigal. ³¹ Thana rimarimal, ya woedhayzi yangukudu pathidhan, thana mamagigal, a koerkak badhoegigal.

³² Thana ngulaygal kedha Awgadhaw ya, nungu balbaygi modhab kedha wati pawapa, na wati kuth, um. Kasa kedha thana senawbi za matha ayimpu a thana ngaru thawmanin mura wati mabaygal ngaya nanga kedha pawa ayimpu.

2

Awgadhaw minamay

¹ Ngibepa sike kedha, nginu geth mab balbayginga. Lawnga, kedha lawnga, ngidh midh paru war mabayg zoeyzi noeydhiz nungu wati pawapa,* a ngibiya lak kedha wati pawa mepa? Ngidh nanga wardhan nungungu, kasa kay kedha ngi lak kedha pawalayg, ngi matha kedha nginu geth zoeyzi noeydhiz. ² Wa, ngalpa ngulaygal kedha Awgadhaw zoeyzi noeydhay na mina balbayginga mabaygan na wati pawa ayman.

³ Mabaygan lawnga, nuy matha ngoedhagidh lawnga kedha zagethoepa oengaypa. Ngi nanga mabayg ngidh wara mabayg zoeyzi noeydhiz, kasa kay kedha ngi lak kedha wati pawa mabayg, ngidh ngaru koey puridharalnga gasaman Awgadhoengu.

⁴ Ngibepa kasa zapa thoemaypa lawnga Awgadhaw poeybayzi woenab a nungu mina pawa,

* **2:1** *Wara mabayg zoeyzi noeydhayg:* wara Mathayu 7.1 geth tidi a Luka 6.37.

nuy Koey Ugayl Mabayg, ngalpa gabudhan ngur-pamoeypa. Nag! Nungu gabu ngoenakap ngaru ngibepa parul theoyayinga mina yabugudoepa. ⁵ Ngi midh, ngi parul theoyayinga Awgadhw ubilnga midh nanga; ngi koey ngoenakapulnga nginu ubilmaypa aymoeypa. Ngidh bangal koey-garsar wati modhabiya gasamoene senabi goeyginu. Nuydh bangal mangedhe kuthaw thonara mura mabaygaw wati pawapa sey sithamaypa nungu mina zageth; a nungu ubilnga kakal yakaman senabi goeyginu.

⁶ Awgadhan bangal modhabiya manine za-gethiya mura mabaygoepa. ⁷ Mabaygal nanga ngaya mura mina pawanu ayimpu, thana luman poerapar, a apasiw pawa, a ngaru igililnga. Wa, nuydh bangal poeybane thanamulpa ngaru igililnga.

⁸ A mabaygal ngaya nanga ngaru thanamun ubinu toedipa mina igililmayngu adhiya. Awgadhan bangal thabukir thanamulpa, a thana gasaman wati kuth. ⁹ Nabi za mura mabaygoepa, kulay Yoewdhalgan, a matha kedha wara goegathaw mabaygoepa. Mura ngaya nanga wati pawanu nipa, gasamane bangal wati za a kikir.

¹⁰ Setha ngaya nanga mina pawanu nipa, kulay Yoewdhalgal, a matha kedha mura lagaw mabaygal thana bangal gasamane Awgadhw woenab a poerapar. Awgadhan bangal thana gima gasamoeyne a nuydh thanamulpa gabu ngoenakap poeyban. ¹¹ Awgadhw mina-man ngaru balbayginga mura mabaygoepa, wati mabaygoepa a mina mabaygoepa.

Mura mabaygal thanamun geth kawrag lak ayman

¹² Mura lagaw mabaygal ngaya nanga Mosen sabingu koerawaygal, thana thanamun geth kawrag lak ayman. Wa, thana bangal modhabiya gasamane wati kuth. A Yoewdhayalgal nanga, thana ngulaygal Mosen sabingu, thana gud ayimpa wati zoengu, Awgadh nuy nagepa thana mura ayman Mosen sabi lawnga midh. Thana sabingu ngulaygal kasa kay kedha thana lak kedha modhabiya bangal gasamane wati kuth.

¹³ Mabayg nga matha ngoedhagidh Awgadhaw purkapa? Dhuray mabaygal sike kedha, thana ngulaygal sabingu, kasa kay aymayinga; lawnga na Awgadhaw imaypa gegeyadh. Matha ngoedhagidh kedha mabayg sabiya uzariz. ¹⁴ Nag! Setha azaz mabaygal thana Mosen sabingu koerawaygal, wara thonara thana kasa thanamun wakay thoemamoenu mina pawa ayman Awgadhaw sabi midh nanga; wa, ¹⁵ na kakal kedha, Awgadhaw sabi si kakal thanamuniya muynu. Wara thonara thana ayman senabi mina pawa, wa thanamun ngoenakap balbayg asin. Wara thonara thana kasa ngulaygal, thana aymayinga, thana thanamun geth zoeyzi noeydhemine. ¹⁶ Kuthaw thonara nanga mabaygaw mura muy pawal Awgadhan bangal zoeyzi noeydhemine, yabugud Yesu Kerisoniya. Na yangukudu kakal msuynu, kapu yangu wakay ngath midh na yadu poelgaypu.

Yoewdhayalgal sabinu muynu toedipa lawnga midh?

17 Ngitha Yoewdhayaw mabaygal, ngithamun igililmayl yaynanob midh, a ngi mi mabayg, ngibepa ngi matha ngoedhagidh Awgadhoepa a? A ngibepa kedha, ngi nubepa amadhan, a ngi Mosen sabinu balbayginga sipa. Wa, ngalpa kay imaypa. 18 Ngibepa ngi ngurpayzi mabayg Awgadhaw yapa, ngi ngulayg nungu ubilnga midh nanga, a mina yabugudoengu ngi ngulayg, kuyk Mosen sabi. 19 Mari igililmaypa nanga wara mabayg nuy koerawayg mina pawa midh nanga, ngidh nuyn balbayginga yoelpaypa. Matha kedha inuraw mabayg nanga, nuy buyapa ubin mizin, ngi ngulayg mina igililnga yadu palgan nubepa maboepa.

20 Wa, ngibiya ngulayg mepa koerawayg mabayg kuniya manin a balbay tidan nuyn, kayn mabayg ngurpan, a nginu mina yoepathaman kedha, mura mina za a matha kedha mura ngulayg sey ngibiya, kuyk Mosen sabi. 21 Lawnga, ngibepa kedha ngi ngurpay mabayg wara mabaygoepa, ngi mingi nginu geth ngurpayginga? Ngi maw sipa kedha, 'Ngidh za woerdhayg.' A ngi nginu geth ngulayg zapun woeradhipa?

22 Ngi kedha, 'Ngidh wara mabaygaw alay a ipi yoelpayg.' A ngidh wara mabaygaw alay lawnga ipi yoelpan sike? Ngi kedha, ngi ubigig inuraw Awgadhoengu, ngi midh, ngidh war mabaygaw yoewthangu za wardhan sike? 23 Ngi koey ya muliz a kadaypa thamiz Mosen sabinu, ngidh midh paru azir poeyban Awgadhoepa, kuyk ngidh sabi pathidhan? 24 Minar Poelayzinga kedha, 'Ngitha Yoewdhayalgal nag!

Wara lagaw mabaygal thana iman ngithamun kawrag, kalanu thana egi paran a mogo pugan Awgadhaw nel.'

²⁵ Sabi kedha, Yoewdhayalgaw garkaz ngaru motho pathan. Ngidh mura sabi ayman senabi gamunu mak na matha ngoedhagidh, kasa kedha ngi nanga sabinu adhiya ulaypa nanga, nginu motho poethay mak, zaginga.

²⁶ Wara lagaw mabayg nanga nuyn motho poethayginga, nuydh nanga sabi balbayginga oengan, wa nuy balbayginga ngoedhe motho poethayzinga Awgadhaw imaypa. ²⁷ Senawbi mabayg, nuy ngaru ngithamuniya kulay thayan. Na minguz kedha, nuy gamunu minaginga, a Mosen sabingu koerawayg kulay ngapa, kasa kay kedha nuydh balbayginga ayman Awgadhaw sabi. Ngitha Awgadhaw minalmayl, a ngithamuniya kulkub ngapa Awgadhaw sabi Moseniya, kasa kay kedha, muynu ngitha Awgadhaw sabi pathidhan.

²⁸ Mabaygiya nga nanga kasa gamunu min adhal, nuy mina Yoewdhayalayg lawnga. Mina motho poethay na kasa gamunu adhal lawnga. ²⁹ Wa, mina Yoewdhayalgaw mabayg kedha, nuy kasa gamunu mak adhal lawnga, na ngaru ngoenakapoenu muynu; nuydh nungu ubilnga mulupa manin. Nubi mina ya ngapa Maygi Maringu, matha Mosen sabingu lawnga, gimiya muk lawnga. Mabaygaw igililnga nanga kedha ngoedhalnga, nungu thawmanin mabaygoengu lawnga, na Awgadhwoengu.

3

Yoewdhaylgaw kulba pawa ngaru woenabalinga

¹ Wa, Awgadhaw mina mabayg ngaru ngoenakapoengu, kasa gamungu lawnga. A ngalpa wakay thayiz kedha, setha Awgadhaw kulba sabil nungu Yoewdhayalgaw mabaygoepa midh, setha nungu woenabal poeybayzimayl a, Yoewdhayalgaw mabaygaw igililnga thoew palan? A motho poethay midh, na mina za a?

² Wa, nungu poeybayzi buth ngaru koezya nungu mabaygoepa. Kulay nuydh poeybadhin mura nungu woenabal ya, mabaygoepa gud aymoeypa. Wa, ngay lak kedha Yoewdhayalgaw mabayg, a ngath mura gasamoedhin nungungu.

³ Dhuray nanga Yoewdhayalgaw mabaygoengu mina yoepathamaygi mabaygal thana koerngaygigal, kasa kay kedha Awgadhaw ya woedhayzinga ngaru koezya bibirilnga mabaygoepa, nuydh nan matha ayimpa.

⁴ Awgadh ngaru mina, se kasa midh, mabaygaw igililnga balbayginga, lawnga mabaygaw igililnga gegeyadh. Mura mabaygal nanga kasa ngoelkay ya umamoeypu, Awgadh lawnga. Minar Poelayzinga kedha,

‘Nginu yangukudu nanga ngaru yadu palgan,
yakaman kedha ngi mina Awgadh.

Nginu ya ngaru gimal, matha ngoedhagidh;
a matha kedha nginu zoeyzi noeydhay za-
geth, ngaru balbayginga.

Na bangal kakal mura mabaygoepa.’

⁵ Wara mabaygal sike kedha umamoeypu, 'Awgadhaw mina pawa koey gimal, mabaygan na wati pawa ayman nanga, Awgadh kakal kabuthan.' Sethabi mabaygal kedha umamoeypu. 'Ngoeymulngu Awgadhoengu gasamaypa lawnga. Awgadhaw mina zagethan lak yadu palgan kuyk ngoeymun wati pawa. Awgadhoepa thabukiripa lawnga.' Thana mina yoepathaman thanamun wati pawapa. Kedha wakay thoemamay mabaygoengu, Awgadhoengu lawnga.

⁶ Ngalpalpa kedha yoepa lawnga, sena mina koey gegeyadh. Zapul kedha ngoedhalnga nay, thanamun mina yoepathaman midh nanga, Awgadhan bangal koey zageth nubi apaw goewaw mabaygal zoeyzi noeydhemine. ⁷ Seta ngaya ya umamoeypa kedha, 'Awgadhaw mina ya koey gimal, ngaw wati pawa kakal na apal. Ina gimal apal Awgadhaw nel thawmaypa, a nungu poerapar. Ngoena mipa mulupa thoyaypa ngay na wati pawa?'

⁸ Ngalpalpa kedha yoepa lawnga, na mina koey gegeyadh. Wati mabaygal kedha, 'Ngalpa ayimpu wati pawa ina, a Awgadhaw mina ya yaynanab gimal. Ina gimal apal Awgadhaw nel thawmaypa.' Lawnga, ngay Pawlo kedha, ngoeymun ngurpay kedha lawnga, na mina wati ngurpay. Dhuray mabaygaw kasa yangukudu kedha, na senabi wati ngurpay ngapa ngoeymulngu, a thana kedha umamoeypa, 'Na mina wati ngurpay.' Wa, na ngaru wati ngurpay, kasa kay kedha thana midh paru kedha, na ngurpay

ngapa ngoeymulngu? Awgadhan bangal zoeyzi noeydhedhe thanamun kedha pawa.

Mabaygoeinga mina pawalayg

⁹ Mura mabaygaw mari igililnga midh, Yoewd-hayalgaw mabaygaw igililnga sike moegina bal-bayginga Awgadhaw purkapa, a azaz mabaygaw igililnga sike apal. Lawnga! Kedha lawnga! Mura nubi apaw goewaw mabaygal lak kedha ngoedhalmayl mina koey apal Awgadhaw minamay midh nanga. ¹⁰ Minar Poelayzinga kedha, 'Wara urapun mina mabaygoeinga, mina lawnga.

¹¹ Urapun ngulayg mabayg mayginga,
a thana Awgadhoepa lumayinga.

¹² Thana mura adhapa buwayl thayemin Awgad-hoengu,
muynu mina zaginga. Urapun mina mabayg mayginga,
gabu ngoenakapul mabayg mayginga.

¹³ Thanamun gudal ngoedhe moeram gud pud-hayzinga.

Kulay nginungu pudhayle.

Thanamun noeythay ngoelkay ya koeyza.

Thanamun iragudoenu gimal ngoedhe thabu nge,

mura ya gegeyadh.

¹⁴ A thabukirin mabayg adhathayan.

¹⁵ Thana kikimoeypa mabaygaw kulka pay yoewdhan.

¹⁶ Thana kasa ya umamoeypa gurguy toedipa.

A mabaygaw mina niyay kasa idimiz kuyk

¹⁷ thana mina pawaw pawangu koerawaygal.

18 Thana mina apasiginga Awgadhoepa,
mina Awgadhoegi mabaygal.'

19 Ngalpa mura ngulaygal kedha, thana-
mun Yoewdhayalgaw kulba mina yoepathaman
kedha, 'Awgadhaw sabi ngaru yabugud mina
igililmaypa.' Sethabi mabaygal ngaru ayman
mura moegithap zapul muynu. In nubi za mura
war war goegathaw mabaygoepa. Wara yaginga
ngaru Awgadhw minamaynu apal. 20 Wara
mabaygoeinga nungu geth matha ngoedhagidh
Awgadhiya parunu kaday tariz. Koey zageth
mabaygan nuydh nungu geth Awgadhw sabi
oengan. Ngadh nanga kakal iman Awgadhw
sabi, nubepa kakal kedha, nuy koey moegina,
nuy gegeyadh.

Awgadhan midh paru mabayg buth pathan

21 Kasa kay kedha na wara za kayib, Awgdhan
nuydh wara yabugud yadu palgadhin ngalpalpa
mabapa, a nuydh thuran ngalpan. A nubi
yabugud kulkub yadupalgadhin, peropethan mi-
nar paladhin, a na matha kedha Mosen Minar
Poelayzimaynu muynu. 22 Mabayg balbayg tidan
kedha kuniya Awgadhoepa, mabaygan ngaru
mina yoepathaman Yesu Kerisolpa, a nubi mina
yabugud na mura mabaygoepa, mabaygal ngaya
nanga mina yoepathaman. Mina yabugud sena,
wara yabugudoeinga.

23 Mura mabaygiya mepa gegeyadh a kow-
badh wakasin. Mabayg matha ngoedhagidh
lawnga nubiya kalmel thanuraypa, nuy koey
poeraparalayg. 24 Mabayg kedha kuniya balbayg

tidan Awgadhaw imaypa. Nuydh ngalpa kasa guythuyamoeyn modhabinganga. Mura ngalpan umamayl adhapa thamayin, kuyk Yesu Kerison zageth. ²⁵ Awgadhan poeybadhin nuyn ngoedhe mathamayzi uruy oltanu, mura gabu wanaman ina apal; mura setha ngaya nanga ngapa nubepa yoewdhemin, muynu mina yoepathaman. Kulay nanga nuydh kasa pa wayan mabaygaw wati pawal, kedha zoenguz mabayg yabugudoenginga sethabi thonar, ngalpa kayib midh nanga. Nuy koey ugayl Awgadh, kasa kay kedha nuy ngaru ukasar doegamuya balbayginga, nungu gabu pawa a matha kedha nungu minamay zageth.

²⁶ Kurusipa kayib mina thonara gasaman, ngalpa iman Awgadhaw minaman ngaru balbayginga, nuydh kakal yakaman kedha, ukasar za, nungu mina pawa nungu minaman ngaru balbayginga, a nuydh urapun mayn muy thayan mabaygal ngaya nanga Yesun mina yoepathaman.

Nginu mina yoepathaman na midh paru za?

²⁷ Ngi nanga Kerison mabayg koey zageth ngi nginu geth koeyza aymiz, a kedha muliz, 'Ngay matha ngoedhagidh, ngath mura ayman.' Ngidh nay nginu geth ayman zageth, wa sabi pathidhayginga, wa balbayginga ngi nginu geth koeyza aymiz. Lawnga, ina kasa ngalpalpa poeybayzinga kuyk nginu mina yoepathaman, ngibepa kadaypa thamaypa lawnga.

²⁸ Wa, na ngalpan mina yoepathaman kedha, mabayg balbayg tidan Awgadhaw imaypa kedha, nuydh ngaru mina yoepathaman. Sethabi

mabaygaw mina zagethal wara. Ngalpa wakay theyayinginga sethabi zagethal, mina igililmaypa gasamaypa. ²⁹ Mabaygal setha ngaya Yoewdhayalgal, ngaru sabingu mura ngulaygal, matha thana lawnga Awgadhaw mabaygal, nuy matha kedha azaz mabaygaw Awgadh a Yoewdhayalgaw mabaygaw Awgadh. ³⁰ Awgadh urapun, nuy ngulayg motho poethayzi mabayg balbay tidamoeyn thana ngaya nanga mina yoepathaman nuyn, a motho poethaygi mabaygal lak kedha nuy ngulayg balbayg tidamoeyn, thana ngaya nanga mina yoepathaman nuyn. ³¹ Wa, ngalpa iman kedha, mina yoepathaman ngaru mina za. Ngibepa sike kedha, Awgadhaw kulba sabil adhapa theyamoeyn. Lawnga, kedha lawnga, ngalpa sabi gima gasampa kedha, na mina za.

4

Ngalpan mina za ngalpa gasaman Awgadho- engu

¹ Ngalpan kulba thathi Abrama, nuydh midh madhin, nungu gasamayzi ngulayg midh, nubi doegamuya? ² Nuydh nay ayman matha nungu geth, mura zapul Awgadhaw imaypa balbayginga nay, matha ngoedhagidh nuy nungu geth kadaypa thamiz. Lawnga nuy wara yabugudiya balbayg tidan Awgadhaw purkapa, na yadu palgan kedha, ³ Maygi Thusinu muynu kedha, 'Abrama mina yoepathamadin Awgadh. Nuy Awgadh kedha zoenguz kedha mulaydihin, "Nginu mina yoepathamay mina za, ngi ngayapa mina balbayginga kuyk nginu mina

yoepathamay, ngoedhe kedha nge, ngi mina balbaygi mabayg.” ’

⁴ Ina kedha lawnga kedha bokadhzoengu zagethaw mabayg midh nanga. Kedha mabayg ngulayg modhabiya gasaman, kozan lawnga, na nungu zagethaw modhabiya. ⁵ Lawnga, Abraham gidha wardh, nuydh senabi thonara mina zapa zageth aymayginga kasa kay kedha nuydh mina yoepathaman Awgadh. Wa, Awgadh nuy ngulayg kedha umepa, ‘Senabi wati mabayg nuy ngaw purkapa balbayginga aymiz, kuyk nungu mina yoepathaman.’

⁶ Matha kedha ngalpan kulba kuyku mabayg Dhawitha nuydh mina ya madhin kedha, koey woenabalnga mabayg ngan nanga, Awgadhan kasa iman balbayginga, senabi mabaygaw zagethaw modhabiya lawnga. Ina nungu mina poelayzinga kedha,

⁷ ‘Mabayg nga wati mabayg
nubepa kapu woenab kedha
Awgadhan nubepa guythuwaypa nungu
gegeyadh.

A nungu umamamoeypa noegayinga.

⁸ Nubepa kapu woenab kedha
Awgadhan nungu umamamoeypa ngoe-
nanumayinga.’

Abrama nuydh mina yoepathamadhin Awgadh

⁹ Wa, thabi ngurpayzi yaday ngapa Abraham thonarngu a Dhawithan thonarngu, na matha motho poethayzi mabaygoepa lawnga, na matha kedha motho poethaygi mabaygoepa,

mura mabaygoepa. In kakal kedha, nuydh Abrama mina yoepathamadhin Awgadh, a Awgadhan nuyn kedha zoenguz muy thayadhin kedha, nuy matha ngoedhagidh.

10-11 Dhuray mabaygal kedha, matha motho poethayzi mabaygal balbayginga Awgadhaw purkapa, kasa kay kedha Abraman sakar wardh. Nuyn kulay imadhin Awgadhan, nuy balbayginga, wagel kay motho pathadhin.* Senabi min na kedha zapa yakampa, Abrama nuydh kulay mina yapathamadhin Awgadh. In mina kakal yadu palgan Awgadhaw mulayzi yangukudu, 'Abrama nuy ngayapa balbayginga kuyk nungu mina yoepathaman.' Awgadhan nanga nuyn muy thayadhin, mabaygal, ngaya nanga Awgadhaw imaypa balbayginga, mabaygal ngaya nanga matha motho poethayginga. Nuy Abrama ngoedhe thathi aymoedhin mura mina yoepathamayzi mabaygoepa, mabaygal ngaya nanga motho poethayginga,¹² a mabaygal ngaya motho poethayzimayl. Kedha motho pathayzi mabayg ngaru kapu akasiw igililmaynu muynu, ngalpan thathiw Abraman pawa midh nanga kapu akasiw yabugudoenu muynu. Nuydh Abrama kulay kuyk aymaydhin senabi mina yabugudiya, wagel kay nungu motho pathan.

*Ngidh nanga mina yoepathaman Awgadh,
ngidh gasaman nungu ya woedhayzinga*

* **4:10-11** Yoewdhaylgaw gamunu maku yawoedhayzinga: wara Zenesis 17.10 geth tidi.

¹³ Awgadhaw yawadhayzinga kedha, Abramalpa a nungu kaziw kazipa. Ina apa goewa bangal Abraman za, kuyk nungu mina yoepathaman. Ina kedha lawnga kedha, Abrama nuydh sabi mura angan. Na kedha kuniya, Awgadhan nuyn muy thayan kuyk nungu mina yoepathaman. ¹⁴ Wa, Awgadhaw yawadhayzinga Abramalpa a nungu kaziw kazipa. Nuy lawnga mulaydhin kedha, ngitha ngaya nanga mina mura sabil aymoeyn, wa ngitha ngaru muy thoyamoeyn. Nuy kedha mulaydhin, 'Ngitha ngaru mina yoepathaman.' Ipal ukasar yabugud ngaru wardh. Sabi nay mina za mabaygaw igililmaypa buth pathaypa Awgadhaw purkapa, na koey gegeyadh, a senabi koey yawadhayzinga kasa zaginga aymiz. ¹⁵ Na kedha kuniya; sabi doegam nanga nanu mak ngaru mina gimal a mabaygaw igililnga ngaru apal, Awgadhaw thabukir ngaru kakal ayman kuyk na sabi koey puridharalnga. A wara kedha sabiginga nay na makoeginga mabaygaw maboepa.

¹⁶ Lawnga, Awgadhan matha sabi ya wadhadhin lawnga. Mina moenari mabaygal kazi madhin senabi goegathoenu muynu ngalaga nanga sabiw ngulayg koeyza. Awgadhaw ibupudhay ngaru mura Abraman kazipa ngaya nanga mina yoepathaman Abrama midh nanga. Nuydh mina za ngalpalpa bag thayadhin modhabiginga, mura maykuykoepa, mura Abraman kazipa, matha setha lawnga ngaya sabinu muynu. Nuy Abrama ngalpan mura thathi, mari igililmay doegamoenu.

¹⁷ Minar Poelayzinga nubepa kedha, 'Ngath

ngin thathi ayman mura po gubaw gizu mabay-goepa.’ In nabi ya woedhayzinga ngaru koey ridhanga kaday sipa Awgadhwaw parunu, Abrama ngan nanga mina yoepathamadhin. Nuy senabi igilaw Awgadhwaw nuydh ngulayg igil palan, uma mabayg, a nuydh ngulayg zagimaynu za ayman, wa na za aymiz, matha kedha Abraman kazi midh nanga kazi madhin.

Kapu za ngalpan mina yoepathaman matha kedha Abraman mina yoepathaman midh nanga

¹⁸ Wa, Abraman mina yoepathaman koeyza, a nuy koeyma wakayn pagan nungu mina ubilmaypa gasamaypa, kasa midh Awgadhwaw kuykuthalnga za aymayginga. Wa nuy kasa koeyma wakayn pagan, kurusipa nuydh gasaman, nuy aymaydhin mura po gubaw gizu thathi, matha kedha kulba Minar Poelayzinga midh nanga, ‘Nginu bangal kaziw kazil ngaru mina koeygarsar.’[†] ¹⁹ Nungu wathal amadhan 100, kasa kay kedha nuy kawbadh wakasinga nungu kapu akasin. Nubepa kakal kedha palay koey apu thathi,[‡] nungu kuth amadhan, a Saray na koey apu nanu kaziw thonar yabay thayadhin, ²⁰ kasa kay kedha Abraman mina yoepathaman koeyza, Awgadhwaw baga thoyayzinga midh nanga kazipa gasamoeypa. Nungu mina yoepathaman magaw paladhin nuyn, a nuydh Awgadhwaw koeyma thawmadhin.

[†] **4:18** *Awgadh kedha Abramalpa, ‘Nginu kaziw kazil bangal mina koey garsar.’* Wara Zenesis 15.5 geth tidi. [‡] **4:19** *Abrama kedha mulaydhin, ‘Ngalbe koey apu thathi.’* Wara Zenesis 17.17 geth tidi.

²¹ Nuydh gasaman a nuy ngulayg kedha, Awgadhaw kupay a nuydh ngulayg ayman za baga thoeyayzinga nubepa.

²² Wa, Abrama mina yoepathamadin, kedha zoengu nuy matha ngoedhagidh Awgadhaw imaypa. ²³ Sethabi yaday, Minar Poelayzimayl kedha, 'Nuy matha ngoedhagidh Awgadhaw imaypa, kuyk nungu mina yoepathaman.'

²⁴ Thana mura ngalpalpa, Awgadhaw imaypa ngaya nanga balbayginga a ngaya Awgadhoepe mina yoepathaman kedha, nuydh ngalpan Kuykulnga, Yesu Keriso kadaypa madhin umangu. ²⁵ Nuyn Yesun umoepa wayan, kuyk ngalpan wati pawa, a nuyn lak moeram gudoenyu kadaypa madhin, gudaz puydhapa mura ngalpan, a pawdh nidhaypa Awgadhoepe.

5

Mabayg midh paru balbayg tidan Awgadhaw purkapa

¹ Wa, mina kapu zageth ngalpalpa aymayadin, a ngalpa mura buth pathemin Awgadhaw imaypa, kuyk ngalpa mina yoepathaman nuyn. A ngalpa gabu pawanu nipa pawdhanu, Awgadhaw parunu, kuyk ngalpan Kuykulnga Yesu Keriso. ² Nuydh ngalpan yoelpan muya thayan Awgadhaw niyay lagoepa. Ngalpa na mina yoepathaman nuyn, a ngalpan igililnga sakariya thayan lak ngalpa puridharalnga kaday thardhaman senabi mina igililnga Awgadhan kasa poeybadhin. Ngalpa ngulaygal, nungu bangal poerapar a woenewoen, ngalpa bangal

gasamoene nubiya kalmel. Ngalpa kedha zoen-guz ika thoeyaypa kayib.

³ A wara kedha, ngalpa mi thonara nanga gamu kikir gasampa kayib ngalpa ngaru ika thoeyaypa. Wa, gegeyadh na za ngapa, ngalpa kawbadh wakasinga, matha Awgadhaw ubilnga ayman, kurusipa gamu burugam asin, a mabaygan koey zageth nuthan ngin. ⁴ A gamu nanga burugam asin nanga, igililnga ngaru puridharalnga aymiz, a kedha ngoedhal mabayg ngaru mina yoepathaman, koeyma wakayn pagan senabi mina zapa.

⁵ Ngalpan kedha mina yoepathaman, ngaru kaday sipa. Matha kedha kayib nuydh nungu mam koeyma poeyban ngalpan ngoenakapoepa, a ngalpan igililmaypa. Wa, senabi mam ngapa yabugud Maygi Mari, ngan nanga Thathin poeybadhin ngalpalpa. ⁶ Kulay thonara ngalpan igililnga mina gegeyadh, ngalpa koerawaygal; ngalpa koey moegina, magawginga Awgadhaw ubilmaypa aymoeypa, kasa kay kedha mina thonara na gasamadhin nanga, Awgadh nuydh nungu mam kedha yakamadhin ngalpalpa. Yesu Keriso nuydh igililnga poeybadhin mura wati pawa mabaygoepa.

⁷ Koey zageth mabaygan igililnga poeyban mina mabaygoepa, lawnga midh, wara mabaygan poeyban nungu igililnga mina kapu mabaygoepa. ⁸ Kasa kay kedha Awgadh nuy koey Awgadh nuydh yakamadhin nungu mam kedha midh, ngalpa wati pawanu nipa Yesu Keriso nuydh gudaz puydhamoeydhin ngalpa, a nungu igililnga nuydh poeybadhin. ⁹ Nungu kulka

nanga mura pay yoewdhadhin, na pawdh nidhadhin matha ngoedhagidh ngalpalpa Awgadhaw parunu, nuydh bangal ngaru ngalpa danal pathepu Awgadhoengu thabukiringu. ¹⁰ Ngalpa kulay thabukir kidhakidhan, mabaygal a Awgadh, kuyk mabaygaw wati pawa, kasa kay kedha Awgadh nuydh mura thabi zapul sakariya thayamoeyn a ngalpa igalgal kidhakidhan Awgadh a ngalpa, kuyk nungu Kaziw um ngalpalpa. Kayib ngalpa matha ngoedhagidh kedha zoenguz kedha, nuydh mura thonara ngalpan ibupuydhaypa, a nuydh ngalpan igililnga kaludhan. Nungu danal poethay ngalpalpa ngaru koezya.

¹¹ A wara mina za, ngalpa ika thoeyaypa kedha, Awgadhan ngalpa garwoeydhamoeyn mura nungu igalgal, kuyk Yesu Kerison zageth, ngalpan Kuykulnga.

Adhamaniya nanga ngalpa gasaman um, a Kerisoniya nanga na mina igililnga ngapa

¹² Wa, mina kay paypa kulay mura zapul balbayginga, kasa kay kedha, Adham nuydh Awgadhaw ya patidhadhin,* wati pawa ayman, a nubiya kalanu mura mabaygan wati pawa ayman. Modhabiya nuydh gasamoedhin um, kuyk nungu wati pawa. Senabi thonarngu kuyk aymaydhin kurusipa kayib mabaygal wati pawa ayimpa, a matha kedha um gasampa. ¹³ Soeyzi moegina pawpa, mabaygaw wati pawal ay-moeyzimayl nabi apaw goewanu muynu. Senabi

* **5:12** *Adham nuydh Awgadhaw ya patidhadhin:* wara Zenesis 3.6 geth tidi.

thonara Awgadhan sabi poeybayginga. Mabaygaw wati pawal memayiypa kasa kay kedha sethabi wati pawa ukamoeyginga Awgadhan.

¹⁴ Wa, wati pawa sethabi thonara ukamoeyginga, kasa kay kedha um ngaru mura mabaygiya kalmel, mabaygoepa mulupa maypa. Kuykaymaydhin Adhamaniya kurusipa Mosen thonara. Adhaman nungu wati pawa kedha, nuydh Awgadhaw yangukudu pathidhan, kasa midh wara mabaygan wara wati pawa ayman nuy lak umapa uzariz.

Ngalpa iman Adhaman igililnga midh a Yesun igililnga midh. ¹⁵ Ngalpalpa kakal kedha, palamun igililnga wardh. Yesuniya nanga Awgadhaw mina kozan, a Adhamaniya nanga nubiya wati modhab um. Kuyk urapun mabaygaw wati pawa, koeyma mabaygal wati kuth gasaman, kasa kay kedha Awgadhaw mina kozan ngaru adhapudhay. Koey garsar mabaygal ngaru igilpa, kuyk urapun mabaygaw mina pawa. Wa, nuydh kedha koey garsar mabaygal gudaz puydhamoeyn kuyk Yesu Kerison mina kozan.

¹⁶ Palay ngaru yaynanob, Awgadhaw kozan wardh, a mabaygaw wati pawa wardh. Adhaman zageth kedha, nungu urapun gegeyadh nanga na wati mab kuykayman kurusipa mura mabaygal asidhin, a mabaygaw kuth kedha, thana mura umamayl. Wa, Yesu Kerison zageth kedha, mabaygaw koeygarsar wati pawa nuydh thana gudaz puydhamoeyn, mabaygaw kuth balbayginga. Sena nungu kozan mabaygoepa.

¹⁷ Adhaman zageth nanga, um na ngoedhe wati mabayg na kuyk aymiz, nadh minaman

mura mabaygoepa, kuyk senabi urapun mabayg, senaw Adham. Kasa kay kedha wara urapun mabayg Yesu Kerison zageth ngaru matha ngoedhagidh, adhapudhay koezya. Mura setha ngaya gasaman Awgadhaw adhapudhay kozan, a nungu gabu ngoenakap, a matha kedha mina za gasaman nungungu; kedha mabayg kalanu buwaylayg aymiz Yesu Kerisoniya kalmel.

¹⁸ Wa, zapul setha kedha kuniya, kuyk urapun wati pawa nanga koeyma mabaygal umapa wayan, a wara doegamoenu nanga, urapun mina pawa nanga, koeyma mabaygal balbay tidamoeyn, senabi mina igililmaypa.

¹⁹ Matha kedha urapun mabaygaw koerngayginga nanga, mura mabaygal wati pawanu muynu, kuyk koerngayginga, a urapun mabayg nanga balbayginga, nuydh karngemidhin nungu Thathipa, koey garsar mabaygal Awgadhaw purkapa matha ngoedhagidh, kuyk ngalpan Kuyku Garkaz nuydh karngemidhin nungu Thathipa.

Awgadhan mipa poeybadhin sabi Moselpa

²⁰ Mosen thonarnu nanga sabi nungu gethanu mangaydhin. Senabi thonara wati mab, wati ngara pudhamay kakal aymiz; koezya sabingu ngulayg asimoeyn. Kasa kay kedha wati pawa ngalaga nanga koesimoedhin, Awgadhaw gabu pawa, adhapudhay kozan ngaru koezya. ²¹ Wati pawa na ngoedhe wati kuyk aymiz nadh minaman wati kuth a yoelpan umapa. Kedha thonara nanga ngalpan Kuykulnga Yesu Kerison nungu gabu pawa nadh minaman, a mina pawa muynu

matha ngoedhagidh. Nanu kuth kedha, ngalpa yoelpa minna igililmaypa, minna balbayginga Awgadhaw parunu.

6

Ngalpa ngoedhe maygumal wati ubilmaypa, a parul thoeyiz minna igililmaypa

¹ Wa, nungu pawa koey gabunga ngalpalpa, mabaygaw sike wakay thoemamay kedha, 'Ngalpa wati pawa matha ayimpu a? Ngalpa kedha wati pawanu niparuy a? Na bangal Awgadhaw gabu pawa koesimipu, kuyk ngalpan wati pawa koey garsar nuydh mura thonara kasa guythuyan.' ² Lawnga, kedha zapa lawnga ngidh kasa ubin ayman wati pawa. Ngalpa ngaru wati pawangu adhapa ruwamaypa. Ngalpa bangal paypa minna yabuya, ngoedhe maygumal wati ubilmaypa. Koey zageth ngalpa matha niyaypa sethabi wati pawanu muynu.

³ Ngitha ngaru ngulaygal kedha, ngalpa nanga papthayso na maypa, ngalpa ngaru asimoeyn Yesu Kerisoniya matha kedha ngalpa kalmel asimoeyn nungu umanu. ⁴ A kedha papthayso matha kedha ngalpan moerama thoezay nubiya kalmel, a ngalpa gasaman um ngalpan mari mathaman. A wara kedha Thathin nuyn kaday tharaydhin umangu, kuyk nungu bibir a poerapar. Wa, gud pudhaydhin ngalpalpa lak kedha, Thathin ngalpa lak kedha kadaypa mamayin.

⁵ Wa, senabi uma mathamay nubiya kalmel, a senabi kaday tari nanga, ngalpa ngaru nubiya kalmel, a ngalpan kayin mab ngaru senabi mina igililmaynu muynu, Keriso midh nanga. ⁶ Ngalpa ngulaygal ngalpa kulay thonara gegeyadh, Kerisolngu koey sigal, kasa kay kedha senabi kulba igililnga ngaru muwasin. Ina ngoedhe ngalpan wati igililmayl Keriso mulupa thayadhin kuyk nungu sathawro zageth, a nan wati pawa nuydh mura al mathamadhin. Kalanu ngalpa ngoedhe maygumal sethabi wati zapa. Ngalpa mura ngulaygal kedha, za ubilnga koey garsar senabi kulba igililmaynu muynu. Kulay thonara nanga nadh wati pawan ngoedhe ngibepa minaman, koey zageth ngi adhapa zil-amiz. A kayib nanga ngalpa yabugudalgal kapu akasiw igililmaypa.

⁷⁻⁸ Wa, ngalpa matha Yesuniya umapa asi-moeyn, kedha zoenguz wati igililnga na ngoedhe umamathamayzi mabayg bibirig asin ngalpalpa minampa. Mabayg na umanga nuydh lak wati pawa aymayginga. Wa, ngalpan mina yoepathaman kedha, ngalpa nanga umamayl Kerisoniya, ngalpa matha ngoedhagidh nithaman nubiya kalmel. ⁹ Ngalpa ngulaygal kedha, Awgadhan nuydh Yesun kadaypa madhin umangu, a nubepa lak umapa lawnga. Na nubepa um bibirig asin, nuydh adhathayan. ¹⁰ Yesun sathawro puydhadhin nanga nuydh ngar tharadhin wati igililmaynu, lak nuyn nuthayginga senabi wati pawan. Nuydh urapun mayn al mathaman nanu wati pawa bibir, senabi nuthan yan nuthiz nubepa. Nuy Awgadhaw

Kaday thoerayzig.

¹¹ A ngi lak kedha, ngi ngaru ngoenanu manin senabi kulba igililnga lak na wati igililnga yan nuthiz ngibepa. Matha ngoedhagidh kedha ngi ngibiya muynu kedha, 'Ngay ngoedhe maygum, senabi wati igililmaypa, ngay ngaru parul thayiz Awgadhoepa.' Na kuyk kedha ngi Yesu Kerison mabayg. ¹² Maygi karngemin a ayman nginu wati ubilnga. Matha ngoedhagidh lawnga nadh minaman nginu gamupa.

¹³ Nginu gamu thugalal ngaru mina zagethaw rugal; thanamun minamay mabayg nga zagethoepa, ngaru mina pawalayg. Na wati pawa koeyma ubin mepa wati zagethoepa aymoeypa. Maygi, aymayg! Nabepa kurusipoe-gayg! Ngidh ngaru nginu gamu poeyban, mura nginu thugalal Awgadhoepa zagethoepa, kedha zoenguz ngalpa lak lawnga umapa, ngalpa igililmayl Awgadhaw ubilmaypa aymoeypa.

¹⁴ Wa, wati pawa lak lawnga minaman ngibepa, ngidh ngoenanu manin Awgadhan gud wayadhin wati pawa nginu, a nuydh ngin ibupuydhaypa koey garsar thonaralga. Ngalpa nungu kozaninu muynu memayipa. Ngidh lak ngoenanu maygi kedha, 'Ngay koey moegina mura sabingu aymoeyle.' Wati pawa lak lawnga ngibiya gimal, nginu kuyk Awgadth, nuydh sib wanan.

Ngalpan gamul mina poeybamoeyn mina pawapa

¹⁵ Wa, Awgadhan koey garsar ibupuydhaypa ngin, sena nungu kozan ngibepa modhabiginga. Ngalpa midh, wati pawa matha ayimpu lawnga

midh, kuyk nuydh matha guythuyaypa mabaygaw wati pawa. Maygi! Wati pawa aymayg.
¹⁶ Ngalpa mura ngulaygal kedha, ngi nanga koeyma gamu poeyban mabaygoepa, ngidh ngaru nungu ubilnga ayman, matha kedha ngi ngaru ya wadhan nungu zagethaw mabayg. Mura mabaygaw igililnga na kedha kuniya ngidh midh zageth ayman nanga, ngi ngaru senabi zagethoenu mepa. Dhuray mabaygal kedha, thana matha puzimoeypa wati pawanu, thanamulpa kuth kuniya um. Thanamulpa koey zageth adhapa memayin. A dhuray mabaygan karngemin Awgadhoepa. Kalanu thanamun igililmayl ngaru nubiya.

¹⁷ Nag! Ngalpa kulay gegeyadh, nadh wati pawan ngalpan minaman wati ubilmaypa ay-moeypa, kasa kay kedha ngalpa koeyma eso Awgadhoepa nuydh ngalpa adhapa mamayidhin yoelpamoeydhin, a ngalpan ubi koeyza nungu ubilmaypa aymaypa, ngalpan gasamayzi ngurpay nungungu. ¹⁸ Ngalpa gudaz puydhamoeyn wati pawangu, a Yesu Keriso nuy ngalpan Kuykulnga ayman, a ngalpa ngaru ubin memayin nungu ubilmaypa.

¹⁹ Ngay ngaru gabudhan muliz ngithamulpa, gamu igililnga midh nanga, ngitha ngithamun geth, mamu bibiril mabaygal lawnga. Matha kedha ngithamun kulay igililnga kedha, ngitha mura gamu thugalal poeybamoeyn wati igililmaypa, matha kedha dharpiyam, mabaygaw puru, a mura wati ubilmayl. Balbayginga kedha ngalpa mura gamu thugalal mina zagethoepa

aymoeypa poeybamoeyn, Awgadhaw mina ubil-maypa.

²⁰ Kulay nanga ngi wati pawanu ulaypu na ngoedhe ngingu kuyk, ngidh mina pawa kasa zapa thamadhin. ²¹ Ngidh za miyay gasamoedhin senabi kulba igililmayngu? Ngibepa kedha thonara koey aziralnga, a ngibepa kakal kedha nanu kuth ngaru um. ²² Kedha thonara ngingu guythuyan senabi wati pawangu, a ngingu kuyku mabayg Awgadh. Ngingu ubilnga nanga ngaru nubepa poeyban a ayman, a ngidh mina za gasaman kedha, ngingu adhapa thaman nungu mina zagethaw mabayg; muynu gasaman ngaru igililnga.

²³ Setha ngaya nanga wati pawanu toedipa, thanamun modhabiya um, a mabaygal ngaya nanga Kerisolpa gamupa thamemipa, thana-mulpa Awgadhaw kozan, modhabinganga poeyban ngaru igililnga Yesu Kerisoniya garwoeydhamiz, nuy ngaru ngalpan Kuykulnga.

7

Adha min tiday ya, niyaypa yoelpay midh nanga

¹ Ngaw tukuypal! Ngitha mura sabingu ngulaygal kedha, na midh paru za, na igil mabaygoepa, na lawnga uma mabaygoepa. ² Matha kedha alay ipipa kedha, koey zageth nadh nuyn wanan nuy nanga igililnga, kasa kay kedha nuy na umanga nanga, sabinganga nabepa, ³ nadh ngulayg wara garkaz gasaman, balbayginga sabinganga. Nadh

na kedha ayman nay wara garkaziya garwoey-dhamiz, nanu alay matha igililnga nanga, wati pawa ayman, puru.

⁴ Ngaw tukuypal ngithamun sakar lak kedha Mosen sabiw doegamoenu. Keriso nuydh kuth tharan ngithamun kulba igililmaypa, nungu sathawro zagethan. Kalanu ngitha ngoedhe maygumal senabi kulba igililmaypa. Kedha zoenguz kedha ngitha mura sakariya thoeyamoeyn, ngitha Kerison gamu thugalal aymiz, nubiya garwoeydhamoeyn. Ngan nanga nungu Thathin kadaypa madhin umangu. Ngalpa kedha zoenguz ngulayg Awgadhaw ubilnga ayimpa. ⁵ Ngalpa kulay Kerisolngu koerawaygal, kasa ngalpan ubilmaynu toedipa. Mosen Sabi mina za, kasa kay kedha ngalpa senabi thonara matha ayman za ngalpan ubin. Ngalpa sabi ngoenanu manin, nanga ngalpa ngaru adhapa kuniya toedipu. Kedha wati pawa nanga nanu kuth ngaru um. ⁶ Kayib nanga ngalpa sabi mamu ngoenanu mayginga, Maygi Mari kulasiban, nuydh ngalpan yoelpa mina yabugudiya. Kerison mura ngalpan buth pathadhin a ngalpalpa lak wati ubilmoeypa oesipa lawnga! Muynu nanga ngalpan kulba ubilnga wanaman a ngalpa ngoedhe purkagigal wati zapa aymoeypa, a ngalpa kedha zoenguz akan mayginga Awgadhaw sabingu.

Sabi na wati za, lawnga midh

⁷⁻⁸ Ngalpa midh mulipa, Mosen sabi na wati za lawnga midh? Lawnga, kedha lawnga, na ngaru mina za. Na sabi yakamay za, nadh

kakal ayman mabaygaw wati pawa. Matha kedha Mosen sabi kedha, 'Koeyma ubin maygi wara mabaygaw zapa.' Ngalpa nay sabigigal, ngaw kedha gegeyadh imayinga. Kasa kay kedha sabin kakal ayman, a wati pawa muynu koesimipa, ngaybiya muynu, senabi sabi ngath koeyma doegamuya patidaypa.

⁹ Mina kulay nanga ngay balbayginga ulaypa, ngath sabi ngoenanumayginga, wagem kay ngay ngulayg asidhin sabingu, a ngath imadhin kedha, ngay koey moegina, wati pawa mabayg. ¹⁰ Sabi ngayapa koey akal za aymoeydhin ngayapa mathamaypa, ngay ngoedhe maygum nge. Sabi na mina za. Awgadhan kedha zapa poeybadhin, mina igililmaypa yadu poelgaypa kasa kay kedha ngaw imaypa kedha, sabin ngoena umapa wayan.

¹¹ Wati pawa na ngoedhe mabayg nge,* nadh Mosen sabi madhin a ngoena mathamadhin senabi sabin. Kalanu ngay kasa maygum, a ngay umaw yabugudoepa. Nuthaypa ngayapa gasamaypa. Ngath kedha zoenguz ngaru kawrag ayimpa, a nadh ngoena umapa yoelpan.

¹² Mosen Sabi matha kedha Awgadhaw ya woedhayzinga, ngaru mina za, koey ridhanga, Awgadhaw mina maygi za. ¹³ Mabaygoepa kedha sike, sabi ngoena umapa yoelpan. Lawnga, kedha lawnga, wati pawan ngoena yoelpan umapa. Nadh wati pawan mina za yababir palan ngayapa idimoeypa. Kedha zoenguz nan kakal yakaman wati pawa na gegeyadh. Sabi

* **7:11** *Mabayg nuthan:* wara Zenesi 3.13 geth tidi.

nanga koey ridhanga wati pawa na lak kedha koeyza aymoeypa, kuyk palay muynu silampa, Awgadhaw sabi yawadhayzinga a wati pawa.

Mabaygiya muynu ukasar ubilnga kaday siyampa, wati pawa a sabi

¹⁴ Ngalpa mura ngulaygal kedha sabi Awgadhaw za, mina za, kasa kay kedha ngay mabayg magawgig. Wati pawan ngayapa minampa, ngoena ngoedhe lu palan, wati ubi paruya pudhiz. ¹⁵ Ngay koerawayg kedha ngath miza ayimpa, ubilnga kedha ngath mina za ayman, kasa kay kedha ngath aymayinga, ngay kasa yan. Ngath matha ayimpu wati za, miza nanga ngaw ubiginga aymoeypa. ¹⁶ Kedha nanga, wa kakal aymiz kedha ngaw ngoenakap asin, Mosen sabiya, na mina za. ¹⁷ Ngay lak lawnga ngaw geth ayimpa, na wati pawa ngaybiya muynu, nadh ayman.

¹⁸ Ngayapa kakal kedha, Awgadhaw mura mina za ngaybiya mayginga, ngaw gamu ubilmaynu muynu lawnga. Ngay ngoenakapoengu mina zapa aymoeypa ubin mepa, kasa kay yan.

¹⁹ Na kedha kuniya, ngaw ngoenakap asin mina zapa, ngath koey zageth ayman, a wati zapul nanga ngayapa ubigi zapul, kasa kay kedha ngath mura thonar ayman. Ngay ngaru pudhiz.

²⁰ Kedha nanga ngath pasinu ayman wati za, mi za nanga ngaw ubiginga aymoeypa, kakal kedha, ngay lawnga ngaw geth, wati pawa ngaybiya muynu koeyza.

²¹ Wa! Za ngaru kedha kuniya ngaybiya, ngoedhe wara sabi koey ruwaylnga. Midh

thonara nanga ngay mina zapa aymoeypa ubin mepa, lawnga ngayapa koey zageth gasamoeypa, ngaw thimedh ngaru wati zapa aymoeypa. ²² Ngaw ngoenakap ubinu kedha, Awgadhaw sabi ngaru mina za; ²³ kasa kay kedha wara sabi mepa ngaw gamunu, a sepalbi sabi pathridhampa. Awgadhaw sabi na matha kedha ngaw ngoenakap ubilnga midh nanga, a wara sabi mina wardh. Nadh ngaw mura gamu thugalal mathaman, ngoedhe ngay nanu kunumayinga.

²⁴ Ngay koey koerkak badh kedha, ngoena kay ngadh sib wanaypa? Ngaw gamu ubilnga ngaru gegeyadh, mina igililmaypa ruwamayginga, kasa mura thonara umaw yabugudoepa ulaypa. ²⁵ Woenab Awgadhaw sib wanan nungu kazi Yesu Keriso ngalpan Kuykulnga ngapa, nuydh ngoena gudaz puydhadhin. Ngath nuyin thawmanin.

Kasa kedha ngaybiya zapul kedha kuniya ngay ngaw geth nay, ngaw kasa wakay thoemamay zageth Awgadhoepa matha ngoedhagidh, kasa kay mura ngaw gamu wara kuniya, wati pawaw pawapa zageth. Ngoenakap ubinu ngay ngaru Awgadhaw gamu puziw mabayg kasa kay kedha, ngay ngaw kusayg nay, wati pawa nadh mathaman ngaw mura gamu thugalal.

8

Ngara pudhamoey ngaru balbayginga Maygi Mari doegamoenu

¹ Lawnga, ngayapa akapa lawnga. Mabaygan ngaya garwoeydhamiz Yesu Kerisoniya,

thanamulpa idimoeypa lawnga. Thana bangal ngaru Kerisoniya kalmel. ² Maygi Mariw sabiw ubilnga ngalpan koeyma ibupuydhan, mina pawaw pawapa aymoeypa, ngalpalpa igililmaypa gasamoeypa Yesu Kerisoniya kalmel. Senabi mina pawan ngoena gud wayan mura wati pawaw pawangu, ngoena umangu kaludhan.

³ Mosen Sabi magawginga kedha ibupudhaypa aymoeypa ngalpalpa. Minguz kedha, ngalpan gamu ubilnga waza koeyza, sabi aymoeyginga. Nadh kedha zoengu sabin ngalpan yan yoelpaypa mina yabugudoepa. Awgadhan nuydh wara buth pathadhin ngalpalpa balbayginga mabapa. Wayadhin nuydh nungu Kazi, a Nuyn Kazi madhin ngalpan gamu, nuy kikir, nuy maytha aygi, a nubiya muynu mura ubilmayl kedha, ngalpa midh nanga. Kurusipa nungu igililnga poeybadhin ngalpan wati pawapa. Nuy lak kedha nuthepu senabi wati pawapa al mathamoeypa ngalpan igililmaynu muynu, a nuydh nan al mathaman.

⁴ Awgadhaw zageth ngaru balbayginga sabiw ubilmaya. Nungu Kazi nuydh ngalpan koey mapumayl modhabiya madhin a guythuyamoeyn ngalpa. Kayib ngalpa matha ngoedhagidh Maygi Mariw ubilmaynu toedipa, ngalpa lak lawnga ngalpan gamu ubilmaya koeyma ngoenanu maypa. ⁵ Gamu ubilnga na ngoedhe wati mabayg ngibepa mathamaypa, a thana ngaya nanga kasa gamu ubilmaynu nipa, na ngoedhe kuyk nge aymiz thanamulpa, nadh mura thanamun wakay thoemamayn mathaman gamu ubilnga. A setha nanga Maygi Mariw ubilmaynu nipa, Maygi

Marin thana yoelpamoeyn, nuy kuyk aymiz, nuydh mabaygaw mura wakay thoemamayn minaman, Mari igililmaypa. ⁶ Gamu ubilmayn na minaman mura nginu wakay thoemamay, nginu kuth ngaru gegeyadh, um. Maygi Mariw ubilmayn na minaman mura nginu wakay thoemamay, nanu kuth ngaru igililnga, a gabu. ⁷⁻⁸ Kedha nanga gamu ubilmayn nginu wakay thoemamay minaman, ngi ngaru wati igalayg Awgadhoepa. Ngi ngaru ubigasini nungu mina zoengu, a nungu ubil pawal ngidh koey zageth ayman, kuyk ngidh koeyma ngoenanu manin gamu igililnga. Sepal ukasar za ngidh kalmel oengayginga. A mabaygan ngadh nanga koeyma ngoenanu manin gamu ubilnga, nuy Awgadhaw purkapa matha ngoedhagidh lawnga.

Ngi ngaru Maygi Mariw igililmaynu nipa

⁹ Ngitha kayib kedha ngoedhalmayl lawnga ngitha gamu igililmaynu niyayginga, nabepa kurusipagepa, sena gegeyadh, ngi ngaru Maygi Mariw igililmaynu nipa, Maygi Mari sey ngibiya muynu mepa, Awgadhaw Maygi Mari. Mabaygiya nanga Kerison Mari mayginga, thana nungu mabaygal lawnga. ¹⁰ Keriso nanga ngibiya muynu mepa,* nginu igililnga ngaru balbayginga. Ngalpan gamul kasa thawpay thonaraw zapul kuyk nubi apa goewaw wati pawa; kasa kay kedha nginu mari igililnga ngaru balbayginga Awgadhaw mina pawa. ¹¹ Awgadhaw Mari nanga sey ngalpaniya muynu, nuydh ngaru mina

* **8:10** *Keriso ngibiya muynu mepa*: wara Yoewane 17.23 geth tidi.

zageth aymoeayne bangal. Nuydh kulay Yesu Kerison kaday tharadhin umangu, nuydh bangal kedha igililnga poeybane ngalpalpa, a ngalpan gamul lak kedha igil palane umangu, kalmel nungu Maygi Marin.

¹² Ngaw tukuypal, ngalpan umanga mepa, kedha lawnga apaw igililmaypa, ngalpa gamu ubilnga ayman. ¹³ Kedha igililnga nanga nanu kuth um. Kasa kay kedha ngidh Maygi Mariw bibirin uma mathaman nginu gamu ubilmayl ngidh gasaman igililnga, ngaru.

¹⁴ Setha gaya Awgadhaw Marin yoelpamoeyn, thana Awgadhaw kazil, nubepa mina amadhan. ¹⁵ Awgadhaw poeybayzi

Mari nuydh ngalpan dhoerdhimoeyginga, aka poelayginga. Senawbi Marin ngalpa mamayin Awgadhoepe kazil. Kuyk senawbi Maygi Mariw bibir, ngalpa akaginga wal tiduman ngalpan dhaparaw Thathipa kedha, 'Bab, ngaw Bab.'†

¹⁶ Awgadhaw Mari ngalpan mariya mangiz mina yakamaypa kedha, ngalpa mina Awgadhaw kazil.

¹⁷ Ngalpa nanga nungu kazil, ngalpa ngaru bangal gimaw niyay lag gasamoene nungu aykuykunu gimal, Yesu Kerisoniya kalmel; ngalpa ngaru nungu tukuypal. Ngalpa nanga ukamoeyn Yesun kikiringu, wa wagel bangal ngalpa garwoeydhamoeyne nubiya kalmel gimal dapara nungu poeraparau.

Wagel bangal woenab a poerapar koeyza

† **8:15** Yesu lak kedha nuyng *Bab* tharadhin: wara Mareko 14:36 geth tidi.

¹⁸ Ngalpan kayibaw igililnga nanga, mag ngoena kikir gasampa. Lawnga, ngalpan kaybaw mapu ngoedhe zaginga, ngidh ngoenanu manin wara goeyga, ngalpa bangal imane, nanu poerapar koezya, mina matha ngoedhagidh.

¹⁹ Mura zapul a uruyl, Awgadhaw aymayzimayl, kuykuthalnga ugan, koeyma wakayn pagan Awgadhan nuydh bangal nungu kazil kadaypa mamayne, nungu maygi poeraparanu. Mura zapun bangal imane, a nungu kazil.

²⁰ Mura Awgadhaw aymayzi zapul kulay kapu ngoedhalmayl, matha ngoedhagidh. Kalanu mabaygaw wati pawa koezya. Awgadhan imadhin, na gegeyadh, a kuth tharadhin, mag ngoena kikir kasa pudhaydhin, mura nungu aymayzi zapul. Thana ubigigal senabi zangu gasamoeyle, sena Awgadhan kuth tharadhin. Kasa kay kedha thanamun ubilnga mepa mina zapa. ²¹ Thanamun koey ubi nuydh bangal thana guythuyamoeyne nabi wati igililmayngu, ngalaga na za gegeyadh a woesimoeyne. Ina ngoedhe dhoerdhimay lag, kasa kay kedha wara goeyga nanga nuydh bangal mura nungu kazil guythuyamoeyne nungu poeraparapa, a matha kedha nungu mura aymayzi zapul.

²² Soeyzi ngapa pawpa, mura nungu aymayzi zapun mag ngoena kikir gasampa[‡] ngoedhe yoepkazin kazimay kikir gasampa. Thana kikirin pungaypa, a kuykuthalnga ugan. ²³ A matha thana aymayzi zapun lawnga, ngalpa lak kedha, ngalpaniya Maygi Mari muynu, koeykoeyne sib

[‡] **8:22** *Mag ngoena kikir:* wara Zenesis 3.17-19 geth tidi.

wanan, Awgadhaw. Ngalpa ngaru koey ubilgal nungu mura mina danal poethaypa. Ngalpa kedha thonara wakay kikir gasamaypa, Koey kuykuthalnga ugan senabi thonara, ngalpa bangal midh thonara garwoeydhamoeyne Awgadhiya, nungu mina thoeridhay kazil. Senabi thonara ngalpan igililnga thow asine mura wati zoengu.

²⁴⁻²⁵ Koeyma ngoenanu maypa nginu mina yoepathaman, nubepa ngadh ngin balbaytidadin mina igililmaypa. Ngalpan kalaw goeygiw ubilnga ngaru imaygi za, kasa kay kedha ngalpa kuykuthalnga ugan, ngalpan koey ubi imaypa senabi imaygi za. Ngalpa iman nay, na kasa nay zaginga mina yoepathamaypa. Kasa kay kedha Awgadhaw ubi kedha, ngalpa kasa mina yoepathaman, purkan imayinga. ²⁶ A matha kedha nungu Maygi Mari ngapa ngalpalpa ibupuydhaypa. Ngalpa magawginga, wara thonara ngalpa koerawayg thoeythu poegayle, a mina za midh Awgadhoepa yoewdhaypa. Nuy Maygi Mari Awgadhoepa yoewdhiz ngalpalpa. Nuy yangukudu ya mulayginga, kasa ngoenakapoengu wakay kikir koeyza Awgadhoepa.

²⁷ Awgadh ngulayg ngalpan ngoenakapoengu, a nuy ngulayg Maygi Mariw wakay thoemamay midh nanga, kedha zoenguz nuy Maygi Mari Thathipa yoewdhepa ngoenanu mamayipa mura nungu mabaygal. Nungu Maygi Mariw mura ubilnga ngalpalpa matha kedha Thathiw ubilnga midh nanga aymoeypa. ²⁸ Wa, ngalpan ngulayg kedha, Awgadhaw danal poethay ngaru nungu mabaygiya. Mabaygaw sakar midh, igililnga

koey mapunga lawnga thowanga Awgadh ngaru ukaman nungu ibupuydhay zageth, mabaygoepa ngaya nanga nungu adhapa thamayzimayl a nungu mura mina ubilmaypa aymoeypa.

²⁹ Wagel kay mabaygal yaynanob mina yabugudiya lawnga wati yabugudiya, Awgadh nuy kulay ngulayg nungu mabaygal ngaya nanga, a nubepa adhapa thamayidhin nungu ubilmaypa, kedha ngoedhalnga gasamoeypa nungu Kazi midh nanga. Nuy Kazi ngaru kulay, nuy kuykuyg mura nungu tukuypiya, matha kedha ngalpa ngaya nanga nungu mabaygal.

³⁰ Wa, mabaygal ngaya Awgadhaw adhapa thamayzimayl, nuydh thuran, a nungu gethan buth pathan matha ngoedhagidh nungu igalgal, nungu woenab a poeraparanu muynu.

Awgadhaw mam ngalpalpa ngapa Yesu Kerisoniya

³¹ Ngalpa nanga mura sepa iman, wara zagiginga Awgadh in ngalpaniya ibupuydhaypa, koey zageth mabaygan ngalpan idiman.

³² Nuydh nungu Urapun Kazi nidhayginga. Nuydh kasa madhin nuyn ngalpalpa mura. Nuydh nanga ngalpalpa madhin adhakupdhay kozan nungu Kazi, wara zaginga nuydh ngalpalpa mura zapul mamayine nungu gabu pawa midh nanga.

³³ Koey zageth mabaygan kuth tharan, Awgadhaw Adhapa Thamayzi Mabaygoepa, kedha zoenguz kedha Awgadhan nungu geth mabaygoepa ya wadhan kedha, 'Thana balbayginga.'

³⁴ Mabaygan ngadh ayman, wati kuth thoeraypa

Awgadhaw mabaygoepa? Koey zageth mabaygan mulupa maypa Yesu Keriso ngadh nanga nungu igililnga poeybadhin. Nuydh kedha zageth ayman, a mina balbayginga nuyn kadaypa manin igililnga nungu Thathiya, getha doegam thanuriz. Nuy Thathipa koeyma yoewdhiz ngalpalpa. ³⁵ Koey zageth mabaygan ngalpan adhapa thamayin Kerison mamoenugu, wati zangu lak kedha koey zageth adhapa thamayin ngalpa, wara thonara sirisir, lawnga igililnga koey mapunga, lawnga gegeyadh mabaygaw danal poet-hay, lawnga ngi maythaygin mepa, aygig zagig, lawnga akal za ngapa, a matha kedha nginu um, koey zageth thabi zapul ngalpan adhapa thamayin Kerison mamoenugu. ³⁶ Maygi Thusiw Minar Poelayzinga kedha, 'Koey akal zapul ngoeymuniya koey garsar thonaralnga mangemipa, kuyk ngoey nginu yangukudu oengaypu. Ngoey kasa gamu yoewdhan wati mabaygiya parunu ngoedhe mamuy nge. Thanamun bibir ngaru koeyza.'

³⁷ Igililnga kasa midh gegeyadh, ngalpa ngaru matha ngoedhagidh gasampa, koey ikalnga dhiwalnga kuyk Kerison zageth, nuydh ngalpan koeyma maman manin. ³⁸ Ngath mina koeyma mina yoepathaman kedha, wara zapun adhapa thoemayginga ngalpa, nungu mamoenugu. Miyay um, a miyay igililnga, angeloepa koey zageth, a matha kedha bibiril mabaygoepa koey zageth, kedha thonara, a wara goeyga sey boey kalanu, ngaru lawnga adhapa thamayin.

³⁹ Wara zaginga ina apal a matha kedha gimal dapar mura Awgadhaw gethawzimayl zapul adhapa thamayin ngalpa Awgadhaw mamoenngu. Senabi mam ngapa ngalpalpa Yesu Kerisoniya, ngalpan Kuykulnga.

9

Awgadh a nungu kulkubaw thurayzi mabaygal

¹⁻³ Wa, ngaw mura goeyginu koerkak badh merngu, ngaw Isoereylaw mabaygoepa. Thana ngaw buway, ngaw kulka, ngaw gamu. A ngitha ngaru mina yoepathamaypa kedha, ngaw koerkak badh a ngoenakap ubi koezya, ngay waza Kerison mabayg a Awgadhaw Maygi Mari ngaw wakay thoemamaynu muynu yadu umepa kedha, ngaw yangukudu balbayginga.

Ngaw mina ubilnga kedha thana ngapa Awgadhoepa. Kasa midh, ngoena sike sig thaman Kerisolngu a nuydh ngoena iman kedha ngay wati mabayg. Thana nanga ibupuydhan, amadhan thamayin, wa balbayginga. ⁴ Thana mingu koerngayginga Kerisolpa? Thana Awgadhaw kulba adhapa thamayzimayl nubepa kazil, a nungu poerapar nuydh poeybadhin thanamulpa, nungu kulba ya woedhayzimayl nuydh aymoeydhdhin thanamulpa, a Mosen sabi poeybadhin. Thana yoewdhemipu mina Awgadhoepa muynu nungu kad lagoenu, a thana gasaman Awgadhaw бага thoeyayzi yangukudul.

⁵ Thana ngapa Abraman buway, Isaka, a Yakubu a matha kedha Yesu Keriso ngapa kedha gamu ngalpa midh na mabaygal, nuy senawbi

buway mabayg. Nuydh poeybadhin thanamulpa mina zapul. Wa, nuy Keriso adhapudhay kuyk a nuy matha kedha Awgadh, koey poeraparal mabayg, kuthaginga kuykuginga.

⁶ Thana mina thonar gasampu kasa kay kedha dhuray thanamulngu mabaygal koerawaygal, ngayapa kedha mulaypa lawnga kedha, Awgadhaw baga thoeyayzi ya idimiz. Mura Isoereylaw buway lawnga Awgadhaw mabaygal, ⁷ Abraman buway muynu lak kedha, dhuray Abraman kaziw kazil thana kasa gimiya muk, mina muynu nanga zapul wardh nge, mamu mina Isoereylaw mabaygal lawnga. Awgadhan kedha ya wadhadhin Abramalpa, 'Matha nginu kazil Isakalngu pawpa bangal nginu mina kazil, balbayginga.'^{*}

⁸ Wara Abraman kazil thana matha ngoedhagidh kazi gasaman, matha kedha kazi midh na gasampa in apaw goewanu. Thana Awgadhaw kazil lawnga. Matha Isaka nuy yadu poelgayzi kazi Abramalpa, nuy Abraman mina kazi a nungungu pawpa.

⁹ Wa, Awgadhaw yangukudu aymayzinga kedha Abramalpa, 'Mina thonar kakal, ngay bangal kuniya tidhedhe a Seray bangal kazi gasamoene, garkaz.'[†] ¹⁰ Matha kedha Isakan ipi Rebeka nadh gasaman ukasar koetha kazi, garkaz. Thathi urapun, Isoereylaw buway thathi Isaka.

^{*} **9:7** *Isaka a nungu kaziw kazil nginu nel bangal oengaypu: wara Zenesis 21.12 geth tidi.* [†] **9:9** *Seray bangal kazi gasamoene: wara Zenesis 18.10 geth tidi.*

11-12 Wagel kay palay kazi mamamadhin Awgadh kulay mulaydhin Rebeikalpa kedha, 'Kuykuyg ngaru apal kuthaygiya.'[‡] Senabi thonara palamun zageth imayginga gegeyadh a matha ngoedhagidh, Awgadh nuydh kulay nungu ubi yadupalgadhin, nubepa mi kazi balbayginga mina zagethoepa oengaypa, matha kedha nungu ya wadhan midh Abramalpa. Awgadhan nuydh nungu ubilnga thuradhin nungu ubilnga mabayg, palamun zageth matha imayginga. ¹³ Minar Poelayzinga kedha, Awgadhaw yangukudu, 'Ngath maman manin Yakubu, Isaw lawnga, ngath nuyn adhapa thamayginga.'

¹⁴ Mabaygoepa sike gegeyadh Awgadhaw minaman. Lawnga kedha, Awgadhaw iman ngaru balbayginga. ¹⁵ Nuy Moselpa lak kedha mulaydhin, 'Ngath gabu pawa yakaman mabayg nga ngaw ubil mabayg, a koerkak badh gasaman mabayg nga ngaw ubilnga.' ¹⁶ Ngalpan matha ngoedhagidh ngalpa gasaman mabaygaw ubilmayngu lawnga, mabaygaw zagethoenu lawnga, matha Awgadhiya kurusipa, nungu kozan a gabu pawa. ¹⁷ Maygi Thusinu Minar Poelayzinga kedha, kay paypa kulay Awgadhan kedha mulaydhin Aykupithu kuyku mabaygoepa, 'Ngath ngin kedha zapa Kuykulnga ayman, mura nubi po gubaw gizu mabaygoepa imaypa kedha, ngaw bibir koeyza lak ngibepa pazalmaypa, balbayginga. Ngaw nel ngaru gimal kabuthan, mura doegamuya.'

¹⁸ Ngalpa iman kedha, Awgadhaw gabu pawa

[‡] 9:11-12 *Kuykuyg ngaru apal kuthaygiya:* wara Zenesis 25.23 geth tidi.

koeyza a kozan nungu ubil mabaygoepa, a nuydh lak ridha kuyk ayman wara mabayg, gegeyadh aymoeypa, matha Awgadhiya kurusipa.

Awgadhaw thabukir a wara gabu pawa

¹⁹ Urapun ngithamulngu muliz ngayapa kedha, 'Kedha nanga matha Awgadhiya kurusipa kedha, nuydh wara mabaygoepa ya ayman, 'Ngath gabu pawa bangal ayman ngibepa.' A wara mabaygoepa nuydh yangkudu ayman, 'Nginu ngara pudhamay bangal gegeyadh.' Mabaygoepa zapa aymoeypa lawnga. Kedha nanga matha ngoedhagidh lawnga Awgadhan mabayg zoeyzinoeydhiz wati pawapa.'

²⁰ Lawnga ngi kedha mulayg, Awgadh kaliya tharan, Awgadhan nanga midh ayman nanga, sena nuydh ayman, ngi lak nubepa kuniya ya mulayginga, a kaliya thoerayginga. Awgadh ngoedhe zagethaw mabayg dhawmaw za ayman, a ngalpa ngoedhe dawma, nungu zagethazinga, nungu gethanu muynu. ²¹ Awmaw aymay mabaygan nanga besin ayman wara koethylnga a wara kasa besin urapun dhawmangu, wa matha nubiya kurusipa.

²² A Awgadhan lak kedha, nuy ngalpan aymayzi mabayg. Matha nubiya kurusipa kedha nuydh mabayg danal pathan lawnga idiman. Nuydh bangal nungu bibir yakamoene kay. Nuy ngulayg koey dharadh kaliya nagiz wati pawapa, a nuydh kuykuthalnga ugan mina thonar kurusipa nuydh sethabi mabaygal al mathamoeyn, ngaya nanga nungu adhapa imayzimayl. Kasa

kay kedha nuy koey mina Awgadh gabu ngoe-nakapulnga, koey buth poeyban. ²³ A matha kedha nungu ubi nuydh yakaman nungu adhapudhay poerapar, nuydh pay yoewdhan, iman mura nungu adhapa thamayzi mabaygal ngadh nanga nungu kozan gasaman. Wa, nungu gabu ngoenakap kedha, nuydh ngalpa buth pathamoeyn balbayginga, nungu woenab a poeraparapa.

²⁴ Ngalpa nungu thurayzi mabaygal, ngapa mura koey goegathaw mabaygoengu, matha Yoewdhayaw mabaygoengu lawnga. ²⁵ Wara kulay peropeth Owsaya kedha palaydhin Maygi Thusinu muynu,

'Setha ngaya nanga kulay ngaw mabaygal lawnga,
ngath thana mamayin,
a kedha tharimoeyn,

"Ngaw mabaygal".

Setha ngaya ngawngu kulay koey sigal,
ngath kulay maman mayginga,
ngath thana tharemoeyn "Ngaw koey malmayl".

²⁶ A ngitha sey mi lagoenu ngath ngithamun kulay adhal wanadhin kedha,
"Ngitha ngaw mabaygal lawnga."
Ngitha ngaw kazil bangal tharedhe,
ngaw ngaru igilaw Awgadhan.'

²⁷ Wara kulay peropetha Isaya nuy koey dharadh mulaydhin thanamuniya kedha, 'Isoereylaw mabaygal kasa buthudh koey garsar, muynu moenarimayl matha ngoedhagidh gudaz

puydhamoeyne bangal. ²⁸ Awgadhan bangal ngaru kuth maypa. Nuydh mura nubi apa goewaw mabaygoepa sobaginga modhabiya manine mabaygoepa senabi wati pawapa.'

²⁹ Wagel kay Isaya senabi yangukudu madhin, nuy mina kulay kedha mulaydhin, 'Awgadh koey gimal nuydh na moenarimayl waniz mabaygal ngalpan buwaynu muynu. Nuydh nay ngalpan mura uma mathaman, ngalpan maykuyk bangal zaginga nay, ngoedhe Sodom a Gomora, sepalbi ukasar muy nithumayzi goegath.'

Pawlon thoeythu poegay Isoereylaw buwaypa

³⁰ Wa, ngath ngithamulpa lak sakar pudhaypa, Isoereylaw mabaygal midh, a wara mabaygal midh Awgadhaw imaypa. Kulay thonar thana wara goegathaw mabaygal mina yabugudoengu ngoenanumayginga thana koerawaygal. Kasa kay kedha thana mi thonara karngemidhin, Awgadhaw mina yangukudu, Awgadhan muy thayadhin kedha, 'Ngitha balbayginga!' kuyk thanamun mina yoepathaman.

³¹⁻³² Si muynu Isoereylaw mabaygal, nungu kulay adhapa thamayzimayl. Thana koeyma sabi luman, a thanamun ubi kedha thana sabiya toedipa nanga Awgadhoepa matha ngoedhagidh. Lawnga thanamun mab pasiya, thana mina yoepathamayginga Awgadhaw adhapudhay kozan. Thanamulpa kedha, thanamun geth zageth matha ngoedhagidh Awgadhaw imaypa. Ina ngoedhe thana Awgadhaw kozan mina imayginga. Thana ngoedhe kulanu pa walemipa.

Matha kedha Yesu Keriso koey ridhanga matha kedha kula ngalpan. ³³ Minar Poelayzinga kedha, 'Imaw, kula ngath wanan Maygi Goegath Zay-onoenu.

Mabaygal bangal nubiya pa walemipu,
 senabi kulanu thana bangal pudhemipu.
 Urapun kay kedha, mabaygan ngadh mina
 yoepathaman,
 nungu mina ubilnga nuydh bangal
 gasamoene.
 Nubepa azirpa gasamoeypa lawnga.'

10

Ngay koeyma yoewdhiz Awgadhoeпа, Yoewdhayaw mabaygoepa kaludhaypa

¹ Ngaw tukaypal ngaw ngoenakap ubi koeyza mura ngaw mabaygoepa, igilpa, ngay Awgadhoeпа Yoewdhayngu kaludhaypa thanamulpa.

² Ngay mina koey ngulayg thanamulngu, thanamun thimedh koeyza Awgadhaw zagethoeпа kasa kay kedha thanamun kapu akasin balbayginga lawnga mina ngulaygiya. ³ Thana mamu mina ngulaygal lawnga Awgadhaw buwayl thoeyay midh nanga mabaygoepa butha poethaypa karmel nubepa. Thana thanamun geth koeyma nuthemipa nungu zagethoeпа aymoeypa, a yakamaypa kedha thana mina pawalgal. Muynu thana gasamoeyginga aymoeyginga nungu mina ubilnga. Keriso koey yabugud mura Awgadhaw ubilmaypa.

⁴ Keriso nuydh mura zapul ngalpalpa aymoeyn, a Mosen sabi lak ngalpan kuyk lawnga,

mabaygan ngadh mina yoepathaman, wa sethabi mabaygal matha ngoedhagidh Awgadhoepa. Thana lak lawnga sabinu apal kuyk Yesu Kerison zageth.

Yesu Kerison danal poethay mura ngalpalpa

⁵ Mosen Minar Poelayzinga kedha, ‘Mabayg buth pathiz Awgadhoepa kulay, mura sabi ayman, wa nuydh gasaman ngaru igililnga.’ ⁶ A ngalpa midh, ngalpa sike matha ngoedhagidh kedha yabugudoepa lawnga midh. Wara Mosen yangukudu Maygi Thusiw muynu kedha midh nanga, Awgadhoepa mina yoepathaman kedha, ‘Ngi nginungu muynu yapu poeybayg a koeygarsar wakay thoemamiz kedha, “Nga bangal daparpa kadaypa?” ’ Keriso nuydh ayman, buth pathadhin ngalpalpa. Nuy kulay kaday tharaydhin daparpa, koey zageth mabaygan nuyn bangal Kerison ngapa mulupa manin. ⁷ A nuy lak mulaydhin, ‘Matha kedha ngi yapu poeybayg, “Nga mabayg mulupa genoepa?” ’ Lawnga Keriso nuydh aymoedhin, muwasidhin genoengu kaday tharaydhin, mura zageth ayman ngalpalpa.

⁸ Ina na kedha Mosen yangukudu, ‘Awgadhaw ya sena ngibiya amadhan, nginu iragudoenu a muynu nginu ngoenakapoenu.’ Ina mina yangu wakay Mosen, ngalpalpa maw sipa kayib, a yadu poelgaypa. ⁹ Ngi nanga mabaygaw parunu Yesu Kerisolpa buwayl thayiz kedha, nuy nginu Kuykulnga, a thawmanin nuyn nginu iragudoengu, a nginu ngoenakapoengu ngidh mina yoepathaman kedha, Awgadhan nuyn kadaypa

madhin umangu. Wa, Awgadhan ngaru ngin gudaz puydhane nginu wati pawangu.

¹⁰ Ngi nanga mina yoepathaman, wa Awgad-haw imaypa ngi balbayginga, a matha ngoed-hagidh ngi muliz kedha mina ya, ngi Kerison mabayg, wa ngin gudaz puydhan.

¹¹ Minar Poelayzinga kedha, 'Ngadh mina yoepathaman Kerisolpa, nubepa azirpa gasamoeypa lawnga, nuy bangal matha ngoedhagidh thanuridhe.' ¹² Itha thabi mina yangukudul mura po gubaw gizu mabaygoepa, matha kedha Yoewdhayaw mabaygal a azaz mabaygal Awgadth nuy mina Awgadth, nungu senawbi mina pawa na matha kedha ngoedhalnga Yoewdhaylgoepa a matha kedha wara mabaygoepa.

¹³ Minar Poelayzinga kedha, 'Mura mabaygal ngaya nanga wal tidaypa, Awgadthaw ibupuydhaypa, balbayginga, nuydh thana gudaz puydhamoeyn matha ngoedhagidh niyaypa.'

Maw tharayzi mabayg ngaru wayan kulay

¹⁴ Kasa kay kedha thanamulpa koey zageth wal tiduman Awgadthoepa ibupuydhaypa thana nanga mina yoepathamayinginga, a wara mabayg koerawayg, nuydh ngaru mina yoepathamayinginga. Mabayg ngaru maw tariz kulay, wagem thana ngulayg karngemin a mina yoepathaman.

¹⁵ Nuy maw tharayzi mabayg ngaru wayan kulay, a nuydh yadu palgan Awgadthaw ya mabaygoepa. Minar Poelayzinga kedha, 'Mabayg nga mura goegathiya, padiya gimiyaya ulaypa, maygi

ya yadu poelgaypa, nungu senawbi zageth ngaru woenabalnga.'

¹⁶ Kasa kay kedha koeyma Isoereylaw mabaygan kurusipoegayginga, kulkubaw peropeth Isaya nuy kedha mulaiydhin, 'Kuykulnga, mina moenari mabaygan thana karngemin. Nginu yangukudu ngath yadu poelgaypa. Koey garsar mabaygan koerngayginga.'

¹⁷ Wa, mabaygaw mina yoepathaman kedha kuniya, nuydh mamu kawran karngemin senabi mina ya, Kerison igililnga midh. Kalanu nuydh mina yoepathaman.

¹⁸ Ngalpa midh pudhamoeypa, Isoereylaw mabaygaw sirisir na midh paru, thana midh, buthoekinga koerngayle, lawnga thana koeyma thonaralnga kasa karngemidhin. Wa, na Minar Poelayzinga kedha, 'In nubi mina yangu wakay, maw tharaydhin mura po gubaw gizuya.'

¹⁹ A thana Isoereylaw buway, thana midh, tidan lawnga tidayginga. Mosen mina poelayzinga kedha, 'Wara buwaynu bangal gasamoene, kalanu ngithamun uwa kasa koezya. A ngithamun bangal thabukir koezya kuyk thana koerawayg mabaygal kulay thayamine ngithamuniya.'

²⁰ Kulba peropeth Isaya nuy mina akaginga, nuy balbayginga mulaiydhin kedha, 'Koerawayg mabaygal nanga thana ngoena lumayginga, kasa kay kedha thana ngoena iman, matha kedha mabaygal ngaya yapupoeybayginga ngayapa, ngay ngaw geth yakamiz thanamulpa.'

²¹ Kasa kay kedha Isoereylaw mabaygal thana wara kuniya. Isaya kedha minar paladhin, Awgadhaw yangukudu, 'Ngath koeygarsar

thonaralnga geth yoewdhamoeyrngu, thana-
mulpa ibupuydhaypa. Thana kasa koey ridha
kuykulmayl, a koerngaygimayl.'

11

Awgadhaw gabu ngoenakap Isoereylaw mabaygoepa

¹ A mabaygal sike kedha mulaypa, 'Awgad-
han mura nungu Isoereylaw mabaygal adha
idimoeydhin a?' Lawnga, ngay lak kedha senabi
buwaynu muynu a ngay koey ngulayg nuydh
kedha ngoedhal za aymayinga nungu mabay-
goepa. Abrama nuy ngaw buway thathi, a ngay
sew senawbi buway mabayg Benzoemanan.

² Lawnga! Mina lawnga, Awgadhan pasipa
woenayinga nungu adhapa thamayzi mabaygal,
nuy mina kuykungu ngulayg thanamulngu. A
ngalpa ngulaygal kedha, kulba peropeth Elayza,
gar balbamoeydhin Awgadhiya a mulupa idi-
moedhin. Dhuray nungu Isoereylaw mabaygal
kedha, ³ 'Kuykulnga, na koey gegeyadh, thana
mathamoedhin nginu peropethal, a maygi lagal
ngalaga nanga ngoey ngibepa uruy poeybaypa,
a yoewdhemipa, thana pathidhemoeypa. Matha
ngoena urapun koerngayl mabayg wanangu,
a thana nuthemipa ngayapa mathamaypa.'

⁴ Lawnga, Awgadh Elayzalpa kedha mulaydhin,
'Lawnga, matha ngi lawnga. Ngaw kapu aka-
siziw mabaygal koeyma, ngath ngaru ngayapa
kaludhamoeyn. Matha garkazil 7000 mura,
a thanamuniya thanamun mabaygal. Thana
thawmayginga senawbi ngoelkay awgadh bal.'

⁵ Kayib lak kedha, thana memayipa Awgadhaw adhapa thamayzimayl. Kasa moenari mabaygal adhapa thamamayin, kuyk nungu gabu pawa a kapu sib wanan. ⁶ Wa, kozan ngaru kozan, a zagethoenginga ngaru zagethoenginga, ina lawnga kedha modhab midh nanga, modhab na ngaru zagethoenu minaman. Awgadhaw kozan ngaru modhabinginga buth pathan mabaygaw igililnga.

⁷ Koeyma Isoereylaw mabaygal koeyma nuthemidhin Awgadhaw mina zapa gasamoeypa, kasa kay kedha thana yan. Matha Awgadhaw Adhapa Thamayzi Mabaygan. Wa gasaman thana, moenari mabaygal, koeyma mabaygal nanga thana koerngayg asimoydhin. ⁸ Minar Poelayzinga kedha, 'Awgadhan thana kawbadh wak palaydhin thana imayginga thanamun purkan, a koerngayginga thanamun kawran, kurusipa kayib.'

⁹ Matha kedha ngalpan apakuyk Dhawitha, nungu ya kedha, 'Matha ngoedhagidh kedha, thanamun aygud, ngoedhe wati za aymiz thanamun gamupa, a thana pudhemin, thana gasaman wati kuth. ¹⁰ Thana ngoedhe maygumal nge, a thana imayginga za, a thanamun mapu koeyza, a mapun thana apiya amemipa koeyma thonaralnga.' ¹¹ Ngaw igalgal, ngay ngithamulpa kedha muliz, thana Isoereylaw mabaygal mulupa pudhaydhin kuyk thanamun koerngayginga; sena lawnga ngaru. Lawnga thanamulpa kuykuthalnga adhal maypa lawnga. Kuyk thanamun senabi wati pawangu, Awgadhaw mina za thanamuniya mayginga, nuydh nan poeybadhin wara goegathaw mabaygoepa, a thana bal-

bayg tidamoeydhin Awgadhaw purkapa. A Isoereylaw mabaygal nanga thana thonarpa adhal wanayzimayl, kurusipa Isoereylaw mabaygal ngaru kedha uwan mepa a thanamun ubi ngaru koeyza sethabi mina zapa.

¹² Wa, Kerison mina yangukudu sobaginga yadu palgan mura goegathoepa, kedha zoenguz kedha Isoereylaw mabaygaw koerngayginga koeyza, a wara goegathan gasaman Kerisolngu matha ngoedhagidh; Isoereylaw mabaygal bangal nanga garthi thoeyamoeyne, a balbayg asimoeyne, thana bangal gasamoene matha ngoedhagidh, a soeyzi thanamulngu mura po gubaw gizuya, mura mabaygoepa, mina balbayginga.

Azaz mabaygal lak garwoeydhamoeyn Awgadhoepe

¹³ Ngay ngithamulpa muliz, wara goegathaw mabaygal, kedha zoenguz kedha ngaw kupay zageth kedha thonara ngithamulpa yadu poelgaypa. Na ngayapa koey ubil zageth. ¹⁴ A pasinu nanga ngayapa mina balbayginga kedha, ngaw Isoereylaw mabaygal bangal imane ngithamun igililnga. Thana nanga iman thana ngaru uwan mepa, a kalanu dhuray thana asimoeyne, kaludhamoeyne. ¹⁵ Thana kulay adhal wanaydhin a senabi thonara mura goegathaw mabaygal asimoeydhin Awgadhiya, nungu igalgal. Nuydh midh thonara nanga thana Isoereylaw mabaygal muy idimoene, nuydh ngoedhe thana kadaypa mamayine umangu, koey ikalnga, koey dhiwalnga, ngoedhe thanamun kayin igililnga kapu ibupuydhay za mura mabaygoepa.

16 Wa, Abrama nuy kulay, a nuy ngoedhe ayboewdhaw thonaraw kulay ay Awgadhoepa poeybayzinga. Nungungu pawpa mura Awgadhaw buway. Na ngoedhe kedha, apaw lagaw mabayg nuydh nubepa garpathamoeyn koeykoeyne kunaw kapul. Kalanu nuydh thoewa ay ayman a moegina poeyban eso Awgadhoepa. Kalanu mura sethabi bredal Maygi Aydel ngoedhe mura poeybamoeyn Awgadhoepa. A matha kedha Abrama nuy ngoedhe kuyk senabi Awgadhaw maygi puy, a nungu thamal pawpa, matha kedha nungu kazil parungu ngapa, maygi mabaygal aymoeyn Abrama midh nanga. 17 Na puy ngoedhe olibaw puy, apaw lagaw mabaygan nuydh dhuray nanu thamal adhapa pathamoeyn, kalanu wara thamal, bupaw malguy adhayzi puyngu, gethaw uthuyzimaynu woeydhan a igililnga poeyban thanamulpa. Ngitha wara goegathaw mabaygal matha kedha bupaw olibaw puy, a ngoey Isoereylaw mabaygal ngoedhe apaw lagaw uthuyzimayl. Ngitha kedha zoenguz Mari igililnga koey bibirilnga gasaman kalmel Isoereylaw mabaygal. 18 Ngitha koeyma mulupa noegayg Isoereylaw mabaygoepa, setha ngaya nanga adhapa thamayzi thamal, Awgadhoengu siga thamayzimayl. Ngi kay midh paru koeyza ayimpu? Ngi kasa tham, ngidh igililnga poeybayginga sipipa, kuyku sipin ngin aydu poeybaypa.

19 Ngi nanga nginungu kuykulnga ayimpa kedha, 'Ngoey midh, ngoey wara goegathaw mabaygal matha ngoedhagidh Isoereylaw mabaygal midh nanga. E! Thana kulay

kuykulmay garngu adhayzimayl, ngaru adhapa mamayin ngoeymulpa buth wanaypa, a ngoey kayib mina balbayginga nungu garngu adhayzimayl.’²⁰ Wa, sena mina, thana adhapa memayidhin kuyk thana mina yoepathamayginga, a ngitha ngaya nanga sigal kulay, ngitha matha memayipa garngu nungu adhayzimayl kuyk ngithamun mina yoepathaman. Kasa kay kedha kadaypa thoemayg senabi mina zapungu, Awgadhaw kozan ngithamulpa. Poeypiyam kulay.

²¹ Awgadhaw minamay nanga kedha koey dharadh thanamulpa Yoewdhayalgaw mabaygoepa ngaya nanga kulay mina sew thamal, nungungu malguy adhayzimayl. Ngithamun ngoenanu manin midh, ngitha nanga kal thayan nubiya wa, nuydh ngaru ngithamun pathan adhapa nungu garngu. ²² Ina ngalpa ukasar doegam iman Awgadhaw, nungu gabu pawa koeyza a nungu minaman ngaru balbayginga. Thana Isoereylalgal ngaya nanga nungungu adhapa toedipa, nungu minaman mina koey dharadh thanamulpa. Ngitha na matha ngoedhagidh toedipa nungu mina mamoenun nanga wa, matha ngoedhagidh ngitha gasaman nungu kozan a pawdh; lawnga nanga ngitha lak adhapa pathamoeyn seyzi puy garngu. ²³ Yoewdhayalgan na wanan thanamun ngoelkay yoepathaman nanga, wa Awgadhan ngulayg thana lak kuniya mamayin nungu garnu wanamoeyn, thana lak nubiya kalmel. Nuydh nungu bibirinu zageth ayman, kedha zoenguz kedha nuy koey Awgadh. ²⁴ Ngitha wara

goegathaw mabaygal kulay bupaw puy thamal, mina apaw lagaw puy lawnga, ngitha ngoedhe tidan a thoebudh puynu uthun. Ngitha sew garnu thamal aymoeyn. Ina moegina zageth lawnga, Awgadhaw aymayzinga ngithamulpa. Thana Yoewdhayalgal mina puy thamal, na ngaru zagethoeginga nubepa nuydh thana kuniya gud aran thanamun kuyku goeray, a thana koesimoeyn balbayginga.

Mura Isoereylaw mabaygal gudaz puydhamoeyne bangal

²⁵ Ngaw tukuypal, wara muy ngulayg, ngath ngitha ngulayg palimoeyn, ngithamulpa ngoenanu maypa a ngithamulngu kadaypa thamayle kedha, Ngoey koey ngulaygal.' Na ina kedha, dhuray Isoereylalgal koey ridha kuykul, sena ngaru lawnga, na bangal lak muwasine thanamun kawrag. Mamu mura garwoeydhamoeyn Awgadhaw imayzi mabaygal ngapa nubepa mura goegathoengu.

²⁶ Kalanu bangal na za ina kedha, Isoereylaw mabaygal ngaru bangal gudaz puydhamoeyne, Minar Poelayzinga midh nanga, 'Gudaz Puydhay Mabayg bangal ngapa maygi goegathoengu, Zayonoengu
Nuy bangal adhapa thamane mura wati pawa Yakubun buwayngu.

²⁷ Midh thonara bangal ngath thanamun wati pawal garwalgan, wa, ngath in nubi yawadhayzinga aymoene thanamuniya.'

²⁸ Wa, thana Isoereylaw buway koerngayg asimoeyn nubi kapu yangu wakay. Thana ngoedhe Awgadhaw wati igalgal, kedha thonara amadhan thamayinginga, a ngitha wara buway mabaygal amadhan thamemin Awgadhoepa, thanamun dhadhabuth gasaman. Kasa kay kedha Awgadhaw mam thanamulpa ngaru, nuy thanamulngu kulay ngulayg. Adhapa thamayzi mabaygal thana, kuyk Abrama, Isaka, Yakubu a dhuray ngoeymun thathiw thathil. ²⁹ Awgadhaw yaday ngaru idimayinginga.* Mabaygal ngaya nanga nungu adhapa thamayzimayl nuydh sethabi mabaygal dhoey nidhamoeyn, a nungu sib wanan ngaru.

³⁰ Wa, ngitha wara goegathaw mabaygal kulay koerngaygi mabaygal Awgadhoepa, koey sigiya memayipu nungu buwayngu, a nuydh ngithamulpa adhapudhay mina za poeyban, kuyk thana ubigigal nungungu. ³¹ Nungu kasa sib wanay gudaz puydhay mina koeyza ngithamulpa kulay, ngithamulpa ngaya nanga Isoereylaw buwayngu adhal, a thana Isoereylaw buway lak kedha koerngayg asimoeyn kedha thonara. Ina kedha zoenguz kedha, nungu ubi kedha nuydh kasa poeyban ngithamulpa sib wanan, gudaz puydhan. Kalanu nungu lak kedha sib wanan ngaru thanamulpa kuniya.

³² Wa, ngalpalpa kakal kedha, Awgadh nuydh zapul kedha kuniya aymoeydhin, nuydh mina kakal yakamoeydhin kedha, mura mabaygal wati pawalgal koey zageth gud ayman wati

* **11:29** *Awgadhaw yaday ngaru idimayinginga:* wara Zenesis 15.4-6 geth tidi.

pawangu, ngoedhe nuydh mura mabayg kunumay lagoenu muynu thoeyamoeyn; kasa kay kedha Awgadhaw ubi nuydh kasa poeyban sib wanan a gudaz puydhan mura mabaygoepa.

Awgadh thawmanin, nungu pawdhapa a nungu ngulayg

³³ Sena iman Awgadhaw mina zapul, adhapudhay koey zapul nungu yangukudul, ngoedhe koey malu padhamoenginga, a matha kedha nungu ngulayg. Awgadhaw minamay mina adhapudhay koey zageth sakar pudhan, a nungu igilaw yabugud ngalpa koey zageth iman. ³⁴ Na matha kedha Minar Poelayzinga midh paladhin, 'Ngalpalngu nga ngulayg Awgadhaw mura wakay thoemamayngu, a ngalpalngu ngadh yangukudu ayman Awgadhoepa.'

³⁵ Mabayg nga kedha koey siba woenay mabayg Awgadhoepa nuy ngulayg kedha muliz, 'Ngath Awgadhoepa koeyza poeyban, nuydh ngaru ngayapa modhabiya manin.' ³⁶ Lawnga! Mura zapul ngapa nungungu, yabugud nuy, a thana nungu zapul mura; mura zapul nubepa thawmaypa a nungu poerapar ngaru a ngaru.

12

Ngalpan igililmayl Awgadhoepa poeybamoeyn nungu ubilmaypa

¹ Ngaw tukuypal, ngay ngaw ngoenakapoengu Awgadhaw doegamoenu muliz, nuydh kasa poeyban ngalpalpa nungu gudaz puydhay. Matha ngoedhagidh kedha, ngitha nubepa poeyban gamu, a gamu zageth, a gamu ubilnga

mura, Awgadhoepea apapudhiz nungu ubilnga midh nanga. Ina nabi zageth matha ngoedhagidh. ² Nubi apaw goewaw mabaygaw pawa, ngidh senabi ngoedha thoeyay oesig gamu igililmaynu. Lawnga mari igililmaynu nanga ngi ngaru Awgadhaw ubilmaynu asin nubepa nginu ngoenakap wakay thoemamaypa sakariya thoeyaypa, a ubilnga sakariya thiyaypa, kalanu nginu thigi, a nginu wakay thoemam na kayn za aymiz. Kedha ngoedhal za nanga ngibepa mura kakal aymoeyne Awgadhaw ubilnga midh, a nginu mi yabugud nanga nubepa balbayginga gegeyadhoeginga.

³ Wa, Awgadh nuydh ngayapa kasa poeyban kupay, mura ngithamulpa ngurpaypa kedha. Ngitha yaynanab gamu dhub iruyg a kedha mulayg, 'Ngay koey mabayg.' Ngitha ngaru yaynanab mina mamayipa kedha, ngitha mi zagethoepea balbayginga, thimedhoenu ayman, a Awgadh nuydh mi ngoedhalnga nginu igililnga ridh palan, a nginu mina yoepathaman midh.

⁴ Wa, mabaygaw zageth yaynanob mura koeygarsar, matha kedha ngalpaniya gamunu midh mura zagethoepea thugalal koeygarsar. Purkan wara zageth ayman, gethan wara zageth ayman, thigin wara zageth ayman, a matha kedha mura thugalal. ⁵ A ngalpa Kerison mabaygal lak kedha, ngalpa koey goersar nubiya asimoeyn urapun gamu aymiz, a ngalpa nungu zagethaw mabaygal, wara mabayg ngoedhe ngar a wara balbayg ngoedhe geth; ngalpa ngaru mura ibupuydhan kidhakidhan yaynanab. ⁶ A ngalpan zagethaw ngulayg yaynanab koey goersar, itha Awgadhaw

sib wanan ngalpalpa poeybayzimayl. Wara mabayg ngulayg mina yangukudu gasaman Awgadhoengu a manin mabaygoepa; nuydh ngaru puridharalnga yadu palgan, Awgadhaw nubepa sib wanan midh, senabi mina zagethoepa.

⁷ Wara mabaygaw sib wanan kedha, nuy koey goersar mabaygoepa zagethan mepa, nuy ngaru puridharalnga kaday sipa. A mabayg ngaya Awgadhan balbayg tidan Maygi Thusiw ngurpaya, nuy ngaru ngurpay mabayg. ⁸ Awgadhan wara mabaygoepa poeyban puridharal gud, wa nuydh ngaru ridh palan mabaygal. A wara mabayg aydeg zapulayg, nuydh poeyban mina pawa mabaygoepa. Ngabepa nanga Awgadhan ngulayg poeyban mabaygoepa, nuydh ngaru ayman balbayginga. Nga nanga kapu ngoenakapoepa mepa mabaygoepa, sena sib wanan Awgadhoengu ngapa, nuydh ngaru mina ayman.

Mam midh paru nanga

⁹ Ngithamun mam ngaru balbayginga, ngoenakapoengu, ngaru ubigasimoeyn mura wati pawangu, a gasaman mina pawa. ¹⁰ Mina pawa kidhakidhan oengan mabaygoepa nginu tukuypoepa midh nanga. Nginungu ngi apa pudhepa wara mabaygoepa mina pawa ayman. ¹¹ Goegadh oesig zagethoepa; thimedhoenu zageth ulaypa mari doegamoenu, ngi Awgadhaw zagethaw mabayg. ¹² Wagel kay ngidh balbayginga gasaman Awgadhoengu, ngidh mamu wakayn pagan Awgadhoepa koey ikalnga. Nginu

igililinga koey mapunga nanga, ngi ngaru balbayginga gabu ngoenakapulnga, ngi ngaru kapu akasin nginu thoeythu poegaynu mura thonara.

¹³ Ngidh ngaru ibupuydhay ayman Awgadhaw mabaygoepa ngaya nanga aygigal zagigal, a lagagi mabaygoepa, mina pawa ayman mura mabaygoepa.

¹⁴ Mabayg nga na gegeyadh ngibepa, wati ya mulayg, na ngaru mina yangukudu.* Ngidh kapu yangukudu ayman Awgadhaw; ¹⁵ nginu ngoenakap ngaru mabaygiya asin, nungu dhiw nanga ngi nubiya asin, a nungu koerkak badh nanga ngi asin, ¹⁶ ngi ngaru balbayginga niyaypa mura yaynanob mabaygiya. Gamu dhub iruyg, kakal ngi ngaru koey igalayg kupaygi mabaygoepa. Nginu geth ngulayg kadaypa thoemayg.

¹⁷ Wara mabaygoepa wati modhabiya maygi, kasa midh nungu gegeyadh ngibepa. Gud aymar mi zagethal nanga Awgadhaw imaypa balbayginga a mura mabaygaw purkanu balbayginga, ngidh kedha zagethal aymoeyn. ¹⁸ Ngidh nginu doegamoengu mina pawa ayman ngoenakapoengu mura mabaygoepa.

¹⁹ Ngaw igalgal, ngidh kuniya ridh thoeyayg, in nubi za Awgadhoepea wanan, nuydh kay za ayman. Minar Poelayzinga kedha, 'Kuniya modhab ngaw za, ngath bangal modhabiya manin.'

²⁰ Lawnga, Kuykulmay ngurpan kedha ngalpalpa, 'Nginu wati igalayg nanga maythayginga aydu poeyban nuyn, nuyn na ngukin nay, za mar

* **12:14** *Mabayg nga na gegeyadh ngibepa, wati ya mulayg, na ngaru mina yangukudu:* wara Mathayu 5.44 geth tidi, a Luka 6.28.

nubepa woenipa. Ngidh na nabi pawa ayman ina ngoedhe muyngu bukeraw moeythay gimal kuykunu waniz, kalanu nungu azir koezya.'

²¹ Wa, wati za ngaru gegeyadh, nginu igilil-mayngu gegeyadh maythayle. Ayman ngaru mina pawa, kurusipa mina pawan nudhiz wati pawa.

13

Ngalpa ngaru karngemin mura gabmenaw kuyku mabaygal

¹ Ngalpa ngaru karngemin ngalpan kuyku mabaygoepa, Awgadhan nay kupay poeybayginga thana zaginga nay. Mura nubi apaw goewaw kuyku mabaygal thana nungu wanayzimayl kupaynu. ² Ngidh thanamuniya paruya pudhayg; thanamun kupay Awgadhaw poeybayzinga, a mabayg nga nanga paruya pudhiz thanamuniya, sena Awgadhaw poeybayzi kupay mogo pugan; ngidh ngaru bangal gegeyadh gasaman. ³ Ngi mina mabayg nanga ngi ngaru akaginga sabingu; wati mabayg nuy koey akan, sabi akal paru. Nginu ubi nanga ngi akaginga kuyku mabaygoengu, ayman balbayginga za midh nanga a nuydh ngin gimal kabuthan.

⁴ Wa, kuyku mabayg nuy Awgadhaw zagethaw mabayg ngibepa balbay tidaypa. Ngidh na gegeyadh ayman ngi akan, kuyk sabi nungu gethanu mepa. Nuydh Awgadhoengu gasaman kupay, mabaygoepa minamaypa, a sabin palngin wati mabayg, lawnga wati kuth tharan. ⁵ Wa, ngidh ngaru mina za ayman, ukasar za, wara

ngi kuyku mabaygaw thabukiringu akan, a wara pudhaman nginu wakay thoemamaypa mina za kakal.

⁶⁻⁷ Wa, ngalpa ngulayg mina modhabiya manin nubi apaw goewaw kuyku mabaygoepa,* thanamun kupay zageth Awgadhaw poeybayzi za thanamulpa. Ngidh ngaru mura modhabiya manin thanamulpa matha kedha sabi ya wadhan midh nanga, a wara ngidh apasin ngaru yakaman kuyku mabaygoepa.

Zageth kidhacidhan ibupuydhan

⁸ Ngidh na za gasaman bokadhzapun, ngidh sobaginga kuniya manin modhabiya, umanga kuykuthalnga maygi. Matha urapun doegamoenu ngalpan umanga ngaru mepa. Mam nanga ngaru mina za, nginu umanga koezya Awgadhoepa. Ngadh na mina mam oengaypa mabaygoepa mura, balbayginga kuyku nidhan Awgadhaw sabi.

⁹ Sabil itha. Wara mabaygiya puru aymayg. Mabayg umapa mathamayg. Za purunu worderhayg. Uwanu maygi wara mabaygaw mina zapunu a matha kedha dhuray sabil. Mura sethabi sabil thana urapun sabinu muynu kedha, ngidh ngaru maman manin nginu pasiw mabayg kedha, nginu mam midh nanga ngibepa! ¹⁰ Mina mam nanga ngidh gegeyadh mayginga mabayg ngibiya amadhan. Sena mam ngidh mina ayman kuyku nidhan mura sabil. ¹¹ Lak gegeyadh oesig, Awgadhaw thonar amadhan thamiz, ngitha

* **13:6-7** Romaniw kuyku mabaygaw rugal, nubepa mamayipa, wara Mathayu 22.21 geth tidi, a Mareko 12.17, a Luka 20.25.

ngaru mam yakaman. Ngalpa kulkub nubepa ngapa buwal thayadhin; kayib nanga nungu garpathamay thonar mina amadhan thamiz, matha dan pali uthuyngu. ¹² Inuraw amadhan adhathoeyay, nanu thonar ngaru kay muwasine a goeyga amadhan. Ngalpa ngaru adhathoeyamoeyn inuraw zagethal a buyaw zapul kusumaw, Awgadhaw koewbu rugal oengiz.

¹³ Ngalpa ngaru balbayginga toedipu goeygiw mekathoen; koeyma rimarim oerayg guruku woenin, wara mabaygiya wati ubilnga aymayg, pathowkamayg, a uwanu maygi. ¹⁴ Lawnga, mina yabugud kedha, matha ngoedhagidh kedha, Yesu Kerison mina pawa ngibepa manin ngoedhe kedha nuy mina koewbu rugal ngibepa manin, a ngidh koeyma ngoenanu maygi gamu ubilmay, koeyma ngoenakap poeybayg koew apaw goewaw wati zapa.

14

Ngidh nginu tukuyap zoeyzinoeydhayg

¹ Ngitha ngaru ayawal manin Awgadhaw mabayg, ngunu nanga mina yoepathaman mamu bibirilnga lawnga. Nungu wakay thoe-mamay koeygarsar kedha, moegithap za miyay balbayginga a za miyay gegeyadh. Ngidh nuyn ayawal maypa, kasa kay kedha nuyn wara zapa, wara zapa thoerayginga, nungu muy ubilmaynu.

² Wara mabaygaw mina yoepathaman kedha, nuy mura aydu purathiz, a wara mabayg nanga nungu mina yoepathaman bibiriginga, nubepa kedha, nuydh matha dharbaw aydu purathipa.

³ Mabayg nga nanga purathipa mura aydu, nubepa mulupa noegayg sepa nungu tukuy-poepa nga nanga matha dharbaw aydu purathipa; a dharbaw aydu purthay mabayg nanga nuydh mulupa thoyayg mabayg nga nanga mura aydu purathipa. Awgadhan lak kedha ayawal manin senabi mabayg. ⁴ Ngidh nanga nuynd mulupa manin nanga ngay ngaru ngibepa kedha muliz, ngi nga ngi! Ngidh mipa wara mabaygaw zagethaw mabayg zoeyzinoeydhiz. Matha nungu kuyku mabaygoepa kedha, nuy balbayginga lawnga gegeyadh; a nuydh bangal ngaru balbayg asine kuyk Awgadhan nuynd bangal balbay tidaypa.

⁵ Wara lak kedha, dhuray mabaygal ngulayg koey goeyga adhapa thaman mina thoyethu poegay goeyga, a dhuray kedha, mura goeygil matha kedha ngoedhalmayl. Wa, ina balbayginga mura mabaygal yaynanab pudhamoeynd thanamun yaynanab ngulayg midh nanga. ⁶ Ngadh nanga ayman urapun goeyga adhapa thaman, nuydh kuykulmaypa ayman, matha kedha mabayg nga nanga madhun purathipu nuy kuykulmaypa kabuthan a nuy eso poeybiz Awgadhoepa senabi aypa. A matha kedha mabayg nga nanga ay wanan, ina nungu apasiw zageth, nuydh lak kedha poeyban Awgadhoepa eso.

⁷ Ngalpa ngalpan geth niyaypa lawnga, a ngalpa ngalpan geth umoepa lawnga. ⁸ Ngalpan igililmayl ngaru Kuykulmaya parunu, a ngalpa nanga um pudhepa nanga, na matha nubiya parunu. Kasa midh, ngalpa igil mabaygal lawnga

um pudhepa, ngalpa ngaru Awgadhaw mabaygal.

⁹ Keriso kedha zapa umanga kalanu kaday tharaydhin igililnga, nuy ngaru uma mabaygaw Kuykulnga a matha kedha igil mabaygaw Kuykulnga. ¹⁰ Ngidh mipa nginu tukuyap pudhamoeypa, ngibepa zoeyzinoeydhepa lawnga. Ngalpan zoeyzinoeydhay mabayg urapun bangal. Ngalpa mura Awgadhiya parunu kaday siparuy.

¹¹ Awgadhaw yangukudu minar poelayzimaynu muynu kedha, 'Ngay Awgadh, ngay ngaru igililnga a mura nabi apaw goewaw mabaygal ngaru bangal ngaybiya parunu kulun pasaynoemoeyn, a mura gud woeydhiz kedha, 'Ngi ngaru ingaru Awgadh.'" ¹² A ngalpa ngaru bangal nubepa mura gudan ya muliz ngalpan yaynanab igililnga midh.

Ngidh nginu tukuyap mulupa thoeyayg

¹³ Ngalpa lak ngalpan tukuypal kidhakidhan zoeyzi noeydhayg. Lak mina wakay thoemamay gasamar kedha, karum poelayg nginu tukuypaw yabugud nungungu pudhayle.

¹⁴ Ngitha ngulaygal kedha ngay Yesu Kerisoniya kalmel mepa, a ngaw yangukudu ngithamulpa kedha, ngay koey ngulayg kedha, mura aydel mina aydel, wati za lawnga Awgadhaw parunu. Kasa kay kedha mabaygoepa sike kedha, wara ayde ngoelkay za Awgadhiya parunu; nungu imay kedha, mabaygan nanga gasaman kedha ayde na

ngaru Awgadhoepa gegeyadh. Wa, kedha nanga nubepa purthaypa lawnga.

¹⁵ A matha kedha ngi, nga nanga madhu purthayzi mabayg, kapu za ngidh nginu ubilnga thonarpa wanan nginu tukuypoengu gegeyadh maythayle. Nuydh nanga gegeyadh gasaman sena nginu madhu purthayngu, na gegeyadh na ngoedhe kedha ngidh mam nubepa yakamoeyginga, ngidh poethe ayman nubepa. Kedha maygi, nuy lak kedha Awgadhaw koey mamal kazi, a Kerison igililnga lak nubepa poeybayzinga, nubepa kaludhaypa. ¹⁶ Ngi ngaru koey poeypiyam mabaygoengu adhapa imayle nginu mina zageth. ¹⁷ Ngalpan aygud a woeni palay kasa pasiw za, matha ngoedhagidh kedha ngidh zageth aymar Awgadhaw Basalayoepa kedha, mina pawa ayman, gabu ngoenakap, a ika, Maygi Mari ngibiya kalmel. ¹⁸ Kedha mina zageth Kerisolpa danal poethaypa nanga, na Awgadhoepa koey ikalnga, a mabaygaw purkapa matha ngoedhagidh.

¹⁹ Ngalpa mura koeyma nuthemipa gabu ngoenakapu pawapa kidhakidhan, mura ngalpan igililnga ridh poelaypa. ²⁰ Awgadth nuydh ekaloesiyaw mabaygal garwoeydhamoeydhin, urapun aymoeydhin, ngidh nubi mina za idimayg, nginu geth ayngu zangu ubilmaynu, sena gegeyadh Awgadhoepa. Mura aydel Awgadhaw imaynu balbayginga, kasa kay kedha urapun ay nanga wara mabaygoepa gegeyadh ngi ngaru purthayginga nungungu ubigoesile, nungu ngara pudhamoeyle gegeyadh maythayle. ²¹ Matha ngoedhagidh ngidh thonarpa wara mabaygaw

aygudoegi ay purthayinga, madhu a umal nguki nungu ekaloesiyaw igililmaynu gegeyadh maythayle. A nginu mura zagethal lak kedha, ngidh ngaru nginu pasiw mabaygaw buwayl thoeay ngoenanu maypa.

²² Ina nabi pudhamay aymiz matha ngi a Awgadh ngulayg nginu geth wakay thoemamay midh; na matha Awgadhiya a ngibiya dhadhal. Ngidh nanga ayman nubi mina yoepathaman midh nanga, wa, nginu ngoenakap ngaru thoe-wanga. ²³ Mabaygan ngadh nanga ngoenanu manin, 'Ina purthaygi ay, Awgadhoepa gegeyadh.' Nuydh na purthan nanga, nungu mina kapu akasin lawnga, nungu ngoenakap ngaru mapunga.

15

Ngalpa ngalpan geth ubilnga aymayg

¹ Wa, ngalpa ngaya nanga mina yoepathaman moegina koeyma, ngalpa ngaru gabudhan toedipa mabaygal ngaya nanga moegina bibiriginga. Ngalpa ngalpan geth ubilnga aymayginga. ² Mura ngalpa apa pudhemipa mabayg ngalpaniya amadhan, nungu igililnga ridh poelaypa.

³ Na kapu za kedha, ngalpa ngoedhe kedha Keriso midh nanga, nuydh nungu doegam lumayinga. Minar Poelayzinga kedha, 'Mabaygaw mogopoegay ngithamulpa, mura ngaybiya gimal pudhepa.' Wa, Kerison apasin nungu

Thathipa kedha, ⁴ mura zapul Minar Poelayzimayl kay paypa kulay thana ngalpalpa ngurpaypa, ridh poelaypa; ngalpa matha toedipu ngoenakap balbayg tidaypa mina ubilmaypa, a ngalpa koeyma wakayn pagan Awgadhoepa kuyk nungu Minar Poelayzimayl ibupuydhan ngalpan. ⁵ Awgadhan ngadh nanga ridha ngoenakap poeyban mabaygoepa, matha ngoedhagidh kedha nuydh lak ngithamulpa poeyban kapu ngoenakap a mariw magaw garwoeydhamoeyn; a matha kedha ngithamun kalmel mab Yesu Kerisoniya wagem.

⁶ Kalanu ngitha urapun ngoenakap a urapun gud thawmanin Awgadha, ngalpan Kuykulmay Thathi, Yesu Kerison Thathi.

Kerison kapu yangu wakay ngaru azaz mabaygoepa

⁷ Ngitha ngulaygal Kerison ayawal may midh ngithamulpa, kapu za kedha ngitha kidhakidhan yaynanob ayawal maypa; Kalanu Awgadhaw poerapar kakal yakaman. ⁸ Ngay ngithamulpa muliz, ngitha ngaru ayawal mayzi mabaygal, matha kedha Keriso midh nanga mabaygal ayawal mamayidhin. Nuy aymaydhin Yoewdhayalgaw ibupuydhay mabayg, a nuydh kuyku nidhan, Awgadhaw kulba ya wadhan thanamun kulay thathiw thathipa. ⁹ A wara goegathaw mabaygal iman nungu senabi mina pawa, thana ngaru Awgadha thawmaypa kedha, 'Nag! nuydh mina gabu pawa yakaman Isoereylaw buwaypa.' Wara Minar Poelayzinga kedha, 'Ngath kedha zoenguz ngin thawmayparuy mura wara buway

lagiya. Ngath bangal nginu nel thawmayparuy nathu.’

¹⁰ Wara Minar Poelayzinga kedha, ‘Ngitha wara buway mabaygal ika gasamaw ngaw mabaygiya kalmel.’ ¹¹ A wara Minar Poelayzinga lak kedha, ‘Ngitha mura wara buway mabaygal, ngitha Kuykulmay thawmanin, mura nuyn thawmanin nathu.’ ¹² A wara Isayan adhamintidayzi poelayzinga kedha, ‘Zesin kuykungu bangal lak malguy poegaypu urapun nga nanga kadaypa, nuydh bangal minampu mura nabi po gubaw gizu koey goegathal. A wara buway mabaygaw koey ubi kedha, thana matha ngoedhagidh gasaman nungungu.’

¹³ Kapu za kedha, ngalpa mina koeyma wakayn pagan nuyn, ngalpan ridha poelayzi Awgadh, nuydh ngalpalpa mina za mura maypa, ika a gabu ngoenakap, kuyk ngalpan mina yoepathaman nubepa. Kalanu ngalpan igililmayl mura gudiya yoewdhedhe mina ubi, kuyk Awgadhaw Maygi Mariw bibirin ngalpaniya.

Pawlon koey puridharal ngurpay thanamulpa

¹⁴ Ngaw tukuypal ngayapa mina kakal kedha, ngitha mina pawalgal, a ngitha matha ngoedhagidh ngulayg gasamoedhin ngithamulpa kidhahidhan ngurpaypa.

¹⁵ Wara zapul itha muynu ngay moegina koey dharadh muliz ngithamulpa, kasa ngithamun wakay thoemamay kuniya manin sethabi zapul; kedha zoenguz Awgadhan ngayapa matha ngoedhagidh madhin zageth kedha, ¹⁶ ngath

Yesu Kerison balbayginga yadu poelgaypa. Awgadhaw poeybayzi zageth kedha, ngath nungu mina ya yadu poelgaypu, mura wara goegathiya. Kalanu thana thanamun igililmayl balbayginga poeyban Awgadhoepa, lak Maygi Marin adhapa thaman thana, nungu ubilmaypa aymoeypa. ¹⁷ Ina ngaw geth zageth lawnga, ngay Yesu Kerisoniya kalmel. Koey ikalnga dhiwalnga in nabi zageth Awgadhoepa. ¹⁸ Mabayg koey garsar Kerison zageth oengan dhuray goegathiya, na ngaw zageth lawnga, thanamulpa yadu poelgaypa. Lawnga ngay ngaru ngithamulpa yadu poelgaypa kedha, Yesu Kerison zageth midh nanga, nuydh ngoena ridh palan wara buwaypa yoelpaypa, a thanamulpa buwayl thoeyaypa Awgadhoepa. ¹⁹ Nabi za bibirilnga, kuyk Awgadh yakamiz a nungu adhapudhay zagethal, a Maygi Mariw ibupudhay mina koeyza. Ngath kedha zoenguz Kerison kapu yangu wakay yadu palgarngu Yoerusalemiya a mura doegamuya kurusipa Ilirikam.

²⁰ Ngaw mura thonaraw ubi kedha, ngay maw sipa Kerison kapu yangu wakay, mabaygal ngaya nanga koerawaygal. Wara lagiya nanga wara mabaygal maw sipa, Kerison ya oengaypa. Ngay kulay sethabet lagiya maw thoerayginga, wara mabaygaw moeydhayzinga apal kuyk, ²¹ matha kedha ina Minar Poelayzinga kedha,

‘Mabaygal ngaya ngulayg poelayginga,
thana bangal nuyn imane,

a ngaya nanga koerngayginga thana bangal mina tidane.’

Pawlon koey ubi nuydh Romoepa poethaypa

²² Ngoena kedha zoengu ngapa nidharngu ngithamulpa yawarngu.* ²³⁻²⁴ Ngaw tukuypal, ngay koey ubilayg kedha ngay sepa ngithamulpa imaypa, a wara kedha, ngay kayib zagethagasin ngaw kulba zagethaw doegamoenu ngath sikedh dhadhabuth gasampa, sipa maythayle. Wara koey sigal lag ngithamun doegamoenu Speyn. Kapu za ngay mamu sipa ngithamulpa, a ngitha ngoena mamu ridh palan, ibupuydhan ngaw yabugudoenu. Kalanu kay Speynoepa. Na kedha kuniya, ngaw koey ubi ngath ngithamuniya mangaypa kulay. Koey dhiwalnga ngalpa urapun lagoenu nithaman thawpay thonarpa. Kalanu ngitha ibupuydhay ayman ngaw yawarpa.

²⁵ Yargar, ngaw kedha thonaraw yawar ngaru wara kuniya, Yoerusalemoepa, Kerison mabaygoepa ibupuydhaypa sey. ²⁶ Thana Makadoniyaw a Akayaw mabaygal koeyma ubin memayipa poeyban sib wanan Kerison mabaygoepa ngaya aygig zagig muynu Yoerusalemoenu. A ngath kay thanamulpa oengaypa. ²⁷ Thana mina koey ubilgal kedha, thana ibupuydhay ayman Kerison mabaygoepa kay Yoerusalemoenu. Ina za matha ngoedhagidh kedha, mura wara buway mabaygal thanamulngu Yoewdhayaw mabaygoengu gasaman za matha ngoedhagidh mari igililmay doegamoenu, wa thana sib wanan poeybamoeyn gamu igililmay zapul Yoewdhayaw mabaygoepa. ²⁸ Ngath mamu

* **15:22** Pawlon koey ubi nuydh Romoepa pathaypa: wara Romaniw Thusi 1.13 geth tidi.

nabi zageth ayman, mina imaypa kedha, thana Yoerusalemaw mabaygal mura aykap gasaman, wagel kay ngaw yawar Speynoepa. ²⁹ A, wagel bangal nanga ngay ngithamuniya mangedhe. Kerison adhapudhay woenab ngaru ngaybiya kalmel ngithamulpa.

³⁰ Tukuypal, ngalpa ngaru Awgadhoepa yoewdhemin, ngay ngithamulpa koeyma muliz, ngitha gar ngoena ibupuydhaw, theythupoegayn nabi mapu zagethoepa. Ngalpa nubi za ayman Yesu Kerison bibirinu a matha kedha Maygi Mari ridh palan ngalpan, a ngalpa mina mam oengan kidhacidhan.

³¹ Ngaw mina ubi ngithamun theythu poegay nabi zapa, ngoena kaludhan Kerison koerngaygi mabaygoengu sey Yoewdhayanu, a ngaw ibupuydhay Kerison mabaygoepa sey Yoerusalemoenu muynu ngaru bangal thanamulpa balbayginga, a thanamun kapu ngoenakap.

³² Kalanu Awgadhaw ubilmaynu ngay ngapa ngithamulpa. Ngayapa koey ikalnga kedha ngay bangal ngithamuniya kalmel thanuridhe, mina ngoena pudhay. ³³ Awgadh nuy mina pawdhaw Awgadh, ngithamuniya kalmel, ngaru, ngaru, ngaru.

16

Yawo thuriz

¹ Wara kapu akasiw yoepkaz nel Poebe, na bangal sepa ngithamulpa. Na yoewthanu zagethan meparu war goegathanu, Senkoeray.

² Ngay ngithamulpa muliz, muya thayan

a ibupuydhan nan, nanu ubi midh nanga ngithamulngu, na Kerison zagethaw mabayg. Mabaygan mina pawa ayman Awgadhaw zagethaw mabaygoepa, nadh koey ibupuydhay ayman koeyma mabaygoepa, a ngay wara.

³ Gud woeydhiz Prisila a Akwila, palay ngaw mina zagethaw igalayg, Yesu Kerisoniya kalmel. ⁴ Palay koey akal zageth ayman, ngoena kaludhan ngaw igililnga. Matha ngayapa lawnga palamun ibupuydhay, mura wara goegathaw mabaygal eso poeyban palamulpa. ⁵ A lak kedha gud woeydhiz mura ekaloesiya garwoeydhamipu palamun lagoenu, a gud woeydhiz ngaw mina igalayg Epanitas, nuy koeykoeyne mabayg garthi thayadhin Kerisolpa muynu koey goegath Aysa. ⁶ A lak gud woeydhiz Mariya na koeyma zagethan mepa ngithamulpa.

⁷ Gud woeydhiz Andronikas a Zaniyas ngaw buway mabayg, ngawal kulay dhoerdhimay lagoenu thayadhin ngaybiya kalmel; palay mina aposol, koey zagethagal, a palay Kerison niyay kazi aymoedhin kulay, ngay wagel kay. ⁸ Lak gud woeydhiz Ampoelijatas, ngaw mina igalayg Awgadhaw mamoeni muynu. ⁹ Gud woeydhiz Urbanas, nuy lak Kerison zagethaw mabayg, a wara Stakas ngaw mina igalayg. ¹⁰ Gud woeydhiz Apeles, nungu nuthan koeyza Kerison ubilmaynu a nungu ngara pudhamayl balbayginga. A gud woeydhiz setha ngaya Aristobolisan lagoenu.

¹¹ Gud woeydhiz Erodhiyan ngaw buway mabayg. A gud woeydhiz mabaygal ngaya nanga

Kerison mabaygal Nasison lagoenu. ¹² Gud woeydhiz Toeraypana a Toeraypasa sepal koey zagethal yoepkaz Kuykulmay zagethoepa. A wara yoepkaz gud woeydhiz ngaw mina igalayg Persis nanu zageth lak mina zageth Kuykulmaypa.

¹³ Gud woeydhiz Rupoes* nuy Awgadhaw adhapa thamayzinga, a nungu apu na ngayapa lak apu aymaydhin wara. ¹⁴ Gud woeydhiz Asinkoeritus, Pelegan, Ermez, Patrobas, a Ermaz a dhuray tukuypal thanamuniya.

¹⁵ Gud woeydhiz Pilologas, Zuliya, Nereyus a nungu babath, a Olimpas a mura Kerison mabaygal thanamuniya kalmel. ¹⁶ Gud woeydhiz mura kidhakidhan yaynanob, gud thapaman mura mabaygal Awgadhaw mamoenu. Mura Yesu Kerison ekaloesiyal ngithamulpa gud woeydhiz.

Moeygoepa ngurpay Romaniw mabaygoepa

¹⁷ Tukuypal, ngay ngithamulpa koeyma muliz kedha, ngitha koeyma giya woengaypa wati ngurpay mabaygoengu mangayle a dhadh palamayle ngithamuniya, a sirisiringu oerayle ngithamun yabugud, kedha lawnga ngithamun ngurpay midh nanga. Ngitha thanamulngu adhapa thamemin. ¹⁸ Kedha mabaygal Kerison zageth aymayinga, nuy ngalpan Kuykulnga. Thana thanamun geth ubilmayl aymoeypa. Thana ngulayg goegadh thigiw mabaygaw wakay thoemamay adhapa ruwaman mina doegamoengu. Kasa gimiya nanga thanamun

* **16:13** Mabayg nel Rupoes: wara Mareko 15.21 geth tidi.

mina kapu yangukudu, ngoedhe thawmanin, mabaygal ngaya thanamulpa kurusipagemipa.

¹⁹ Mura mabaygal karngemidhin kedha ngitha koey koerngayl mabaygal, na za ngayapa koey ikalnga, kasa kay kedha ngaw ubi ngithamulpa kedha, ngitha koey ngulaygal mina za midh nanga, a ngitha gud ayimpa mura wati zoengu.

²⁰ Nuy pawdhaw Awgadhan sobaginga Sathanan mulpa thayan almathan ngithamun ngaranu apal, a Yesu Kerison sib wanan ngaru ngithamuniya kalmel.

²¹ Timothi nuy Awgadhaw zagethaw mabayg ngaybiya amadhan, nuydh mina pawa wayan ngithamulpa, a matha kedha ngaw buway Lusiyus, Zasin, a Sosipata thana lak mina pawa wayan ngithamulpa. ²² Ngay Tertiyas, Pawlan thusiw poelay mabayg nabi thusipa, ngay gud woeydhiz ngithamulpa Kuykulmay mamoeni.

²³ Gayas nuy kow lagaw thathi, ngay Pawlo ngalaga nanga nipa, a mura ekaloesiyal ngalaga garwoeydhamoeypu, ngoey mina pawa wayan ngithamulpa. Wara gud woeydhayzi ipal Eras-toes nuy goegathaw zagethaw kuyk bokad-hzangu doegam a ngalpan tukuyap Koewatras.†

Thawmanin Awgadh

²⁵ Ngath ngaru ngitha mura woenamoeyn nubepa nga nanga mina giya woengay mabayg. Nuydh ngithamun igililmayl bangal ridh pal-imoeny, yabugud senabi mina yangu wakay

† **16:23** Dhuray kulkubaw Minar Poelayzimayl, thana wara basalmayl kedha: 24. Yesu Kerison mina za ngithamuniya kalmel. Eso.

ngath midh na yadu palgar, matha kedha Yesu Keriso yadu palgan. Thabi mina zapul kulkubaw gumi zapul thana ²⁶ kayib kakal yakaman a mabaygal ngulayg palimoeyn mura koey goegathiya. Mura kulba Minar Poelayzimayl, maygi peropethaw. Thana kayib yadu palgamoeyn, kuyk Awgadhaw yangukudu ya padhamoeginga ngaru, ngaru, a mabaygal ngaru karngemin. ²⁷ Matha nuy koey kuthinaw Awgadh. Nungu mina a poerapar ngaru a ngaru, yabugud Yesu Keriso.

Minar Poelayzimayl
Bible portions in the Kala Lagaw language of Torres
Strait, Australia

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators

Language: Kala Lagaw (Kala Lagaw Ya)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

10d4fb7f-25e7-5ff4-bc73-ba235b9172fa